

PERFIL PROFESSIONAL NEUROPEDIATRE/A

Acord aprovat en data 11 de novembre de 2011 pel Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social.

Sumari	pàg.
1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS	2
1.1 Introducció	2
1.2 Marc legal del servei d'atenció precoç	3
1.3 Objectius i metodologia	6
2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS	7
2.1 Funcions en relació a l'infant	7
2.2 Funcions en relació a la família	7
2.3 Funcions en relació a l'equip interdisciplinari	8
2.4 Funcions en relació al centre	8
2.5 Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn	9
2.6 Funcions en relació a la formació, recerca i docència	9
2.7 Funcions en relació a la coordinació del centre	9
3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL/ACTITUDINAL	11
3.1 Perfil professional	11
3.2 Perfil aptitudinal i actitudinal	11
4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA	12
Metodologia activa i avaluació de competències	12
4.1 Formació teòrica	13
4.2 Formació en pràctiques	15

Annex. Relació de persones participants en l'elaboració del perfil professional.

1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

1.1. Introducció

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, regula i ordena el Sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-ne l'accés universal per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població, i aconseguir que els serveis socials es prestin amb els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris per garantir la dignitat i la qualitat de vida de les persones.

Aquesta Llei defineix el Sistema de serveis socials com *'el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada que tenen per objecte l'atenció a persones que presenten situacions de necessitat i assegurar-ne el dret a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i socials'*.

Així doncs, el sistema públic de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones. Aquests serveis socials poden ser de titularitat de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada. A més, el sistema s'organitza en forma de xarxa per treballar en coordinació, i amb la col·laboració i el diàleg de tots els actors que intervenen en el procés d'atenció a les persones.

El sistema català de serveis socials s'estructura en serveis socials bàsics i especialitzats, que configuren la Xarxa de serveis socials d'atenció pública: els serveis socials bàsics són el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat a les persones usuàries i els àmbits familiar i social, i els serveis socials especialitzats s'organitzen atenent la tipologia de les necessitats, per tal de donar resposta a situacions i necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats.

La Llei de serveis socials incorpora la Cartera de serveis socials com a instrument que determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que inclou totes les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques del sistema públic de serveis socials. Cal tenir present que la Cartera de serveis socials i els reglaments que ordenen l'atenció bàsica i l'especialitzada han de fixar les ràtios de personal professional, les titulacions d'accés i els perfils professionals per assegurar la qualitat i l'eficiència en la prestació dels serveis socials garantits del sistema.

Altres aspectes remarcables de la Llei de serveis socials són, d'una banda, la incidència de la planificació dels serveis socials mitjançant l'elaboració, la participació i l'aprovació del Pla estratègic de serveis socials i, d'altra banda, la dedicació d'un títol sencer de la Llei a la formació i a la recerca en serveis socials, així com la dedicació d'un capítol als professionals dels serveis socials, en el sentit que l'organització del sistema públic de serveis socials ha de tenir el personal suficient amb la formació, la titulació, els coneixements, l'estabilitat laboral, la capacitat, el reconeixement social i laboral, i les aptituds que calguin per garantir l'eficiència i l'eficàcia en la prestació dels serveis socials.

Per tant, la millora professional de les persones que treballen en els serveis socials és cabdal per al conjunt del Sistema de serveis socials i ha de gaudir de l'atenció, el respecte i el suport necessaris per assegurar-ne la presència en la definició dels serveis socials.

Per a l'elaboració dels perfils professionals del Servei d'Atenció Precoç s'ha consultat la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011 i el Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç.

S'ha consultat, també, el document *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)* elaborat per la Taula Tècnica d'Atenció Precoç.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
 Col·lecció Eines, número 10
 Barcelona, 2010

Aquesta publicació recull els procediments bàsics en l'atenció directa dels infants que presenten necessitats, des de que es detecten les dificultats i es planteja la demanda d'intervenció fins que, un cop diagnosticada i desenvolupada l'atenció terapèutica adequada, l'infant rep la baixa del servei.

1.2. Marc legal del servei d'atenció precoç

Catalunya disposa d'una ampla xarxa de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), que han esdevingut centres especialitzats en l'atenció integral dels infants fins als sis anys amb dificultats i/o trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los. Com a serveis d'atenció pública, s'estenen per tot el territori català i treballen coordinats amb la resta de dispositius implicats en l'atenció de la petita i primera infància.

Els serveis d'atenció precoç són una de les prestacions que recull la **Cartera de serveis socials 2010-2011** (Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de serveis socials 2010-2011, DOGC núm. 5738, de 20 d'octubre de 2010) que fixa el conjunt de prestacions del Sistema públic de serveis socials a què té dret la ciutadania, alhora que impulsa el model de protecció social a Catalunya com un element imprescindible. La Cartera defineix el servei d'atenció precoç de la següent manera:

Servei d'atenció precoç

Descripció

Servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que s'estén, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, perinatal, postnatal i petita infància.

Garantia de la prestació

Prestació garantida.

Objecte

Atendre la població infantil des de la concepció fins que l'infant compleixi els sis anys pel que fa a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament dels

	trastorns del desenvolupament o les situacions de risc de patir-los.
Funcions	<ul style="list-style-type: none">- Realitzar un diagnòstic interdisciplinari funcional, sindròmic i etiològic del desenvolupament de l'infant, de la situació familiar i de l'entorn.- Efectuar l'avaluació continuada del desenvolupament de l'infant.- Fer la intervenció terapèutica interdisciplinària a l'infant i al seu entorn immediat de forma ambulatoria i periòdica.- Col·laborar i cooperar amb els serveis socials, sanitaris, educatius i altres que desenvolupin tasques a nivell de prevenció i detecció precoç dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil fins als sis anys.- Orientar les famílies fent l'assessorament i suport als pares o tutors en els continguts que li siguin propis.- Orientar els professionals de l'educació infantil en les etapes de 0 a 3 anys i de 3 a 6 anys pel que fa als trastorns del desenvolupament.- Les altres funcions establertes per l'ordenament jurídic vigent.
Situació de la població destinatària	Infants amb trastorn en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
Edat de la població destinatària	De 0 a 6 anys.
Forma de prestació	En establiment diürn.
Perfil dels professionals	Metge/essa neuropediatre/a, o de manera transitòria o excepcional metge/essa amb formació acreditada de pediatria o de neuropediatria; psicòleg/òloga amb formació acreditada en desenvolupament infantil; fisioterapeuta; logopeda; treballador/a social. Les figures professionals de psicomotricista i pedagog/a, tot i no ser obligatòries, són recomanables atès el ventall d'edat dels infants atesos.
Ràtios de professionals	Es garantiran professionals terapeutes suficients per tal que la freqüència assistencial mitjana en l'atenció dels infants quedi situada entre 0,8 i 1,2 hores setmanals.
Estàndards de qualitat	Publicació del Departament de Benestar Social i Família: "Indicadors d'avaluació de qualitat. Avaluació externa de qualitat dels centres de l'ICASS. Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç. Juny 2001".
Criteris d'accés – normativa reguladora	Els requisits per accedir a aquest servei són els següents: a) l'acreditació de la situació de necessitat, d'acord amb els articles 4 i 5 del Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç; b) el requisit d'edat establert en aquesta disposició; c) la residència habitual en un municipi de Catalunya; d) per a les persones estrangeres, els

requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i d'acollida i integració de les persones immigrades; e) la resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent.

També cal destacar el que estableix el **Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç**, pel que fa als aspectes que fan referència als requisits d'accés, els professionals i els establiments on es realitza el Servei d'Atenció Precoç:

Article 4

Persones que tenen dret als serveis i durada d'aquests

4.1 Tenen dret als serveis d'atenció precoç els infants, amb trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los, des del moment de la concepció i fins que compleixin els sis anys.

4.2 S'entén per trastorn en el desenvolupament, la disfunció transitòria o permanent ja sigui de caràcter neurològic, psicològic o sensorial que presenta un infant en el seu procés de maduració.

4.3 S'entén per risc de patir trastorn en el desenvolupament, quan l'infant es troba en una situació de caràcter biològic, psicològic o social que dificulta el seu desenvolupament.

4.4 La durada dels serveis serà la que precisi cada infant i s'estendrà fins que les necessitats d'atenció puguin ser cobertes pels serveis de caràcter general, ja siguin educatius, sanitaris o socials o, en tot cas, quan compleixi l'edat de sis anys.

Article 5

Procediment d'accés

5.1 L'accés als serveis d'atenció precoç es pot efectuar d'ofici o a instància de part.

5.2 El procediment d'ofici l'insten els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç o directament o a partir dels casos provinents dels serveis sanitaris, dels serveis socials o dels serveis d'ensenyament.

5.3 El procediment a instància de part l'insten, mitjançant sol·licitud, els pares, els tutors o els guardadors.

5.4 El reconeixement i extinció del dret es produeix mitjançant document d'alta i baixa dels serveis emès pel Departament de Benestar Social i Família en aplicació de l'ordenament administratiu.

Article 8

Personal

8.1. Per realitzar les activitats i funcions indicades a l'article anterior, els serveis d'atenció precoç han de disposar de professionals amb formació en desenvolupament infantil i intervenció familiar i social, que formaran un equip interdisciplinari, dirigit per un responsable tècnic.

8.2. Els establiments específics on es prestin els serveis d'atenció precoç que formin part de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, han de comptar amb les especialitzacions en els àmbits de: neurologia infantil, psicologia clínica, logopèdia, fisioteràpia i treball social.

Article 9

Àmbits on es prestin els serveis i condicions materials dels establiments

9.1. Els serveis d'atenció precoç es prestin en un establiment específic o en l'entorn natural de l'infant.

9.2. Els establiments específics de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública on es prestin els serveis d'atenció precoç són els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els quals han de reunir les condicions materials que s'indiquen a l'annex.

1.3. Objectius i metodologia

Objectius

La proposta sobre el perfil professional de l'àmbit de la neuropediatria del servei d'atenció precoç es fonamenta en les aportacions que es van fer sobre aquest tema en el seminari de treball, que va tenir lloc els dies 30 de juny i 8 de juliol de 2011, d'acord amb la normativa vigent i la Cartera de serveis socials.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social amb funcions d'assessorament i aprovació dels perfils professionals adients a les funcions dels serveis del Sistema Català de Serveis Socials, ha d'incidir en la regulació de la capacitació professional del/la metge/essa neuropediatre/a del servei d'atenció precoç.

La regulació de la capacitació professional corresponent implica:

1. Definir el perfil professional a partir de les funcions que ha d'exercir.
2. Proposar, a partir, d'aquest perfil, els requisits mínims d'accés i la formació específica complementària teoricopràctica per a aquests professionals.

Metodologia

En el seminari de treball van participar professionals en actiu de l'àmbit de la neuropediatria de diferents zones geogràfiques i diferents tipologies de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, coordinats per representants de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i del Gabinet Tècnic del Departament de Benestar Social i Família.

Es van fer dues sessions de treball: en la primera sessió es van treballar les funcions del perfil professional, mentre que en la segona es va incidir en la formació i les aptituds i actituds per a l'exercici professional.

2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS DEL/LA NEUROPEDIATRE/A

2.1. Funcions en relació a l'infant

- Realitzar i/o participar en l'entrevista d'acollida, en els casos que es consideri oportú, així com informar sobre el servei d'atenció precoç i recollint el/s motiu/s de consulta explícit/s i implícit/s i la preocupació de la família.
- Realitzar i/o participar en l'anamnesi per recollir les dades de la història de l'infant i la família, així com del seu entorn.
- Realitzar la valoració de l'infant mitjançant l'observació de la conducta i l'exploració física, neurològica i del desenvolupament.
- Valorar la necessitat de sol·licitar, si escau, exploracions complementàries o sol·licitar la intervenció d'altres professionals.
- Establir la hipòtesi diagnòstica a nivell funcional, i sempre que sigui possible, sindròmic i etiològic, amb el corresponent pronòstic, per aportar-la a l'equip interdisciplinari.
- Realitzar l'orientació terapèutica i participar en el pla d'atenció.
- Realitzar el seguiment evolutiu de l'infant.
- Elaborar els informes de l'infant en relació a l'àmbit de la seva competència.
- Valorar els informes i exàmens realitzats per altres professionals.
- Coordinar-se amb els professionals dels àmbits sanitari, educatiu i social que intervenen en l'atenció de l'infant.
- Participar en el procés de finalització de la relació terapèutica dels casos que no requereixen derivació, acompanyant l'infant i la família, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.
- Participar en el procés de derivació, si es considera necessari, de l'infant i la família, amb la finalitat de transferir la responsabilitat del tractament a un altre servei o dispositiu d'atenció a la primera infància, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.

2.2. Funcions en relació a la família

- Recollir el motiu de consulta de la família, les seves preocupacions i expectatives.
- Facilitar als pares la comprensió de les capacitats i dificultats de l'infant, i enfortir-ne la visió de l'infant com a persona.
- Observar la relació de la família envers l'infant i potenciar-la saludablement.
- Transmetre la hipòtesi diagnòstica a la família de manera entenedora.
- Afavorir la implicació dels pares en el tractament de l'infant.
- Informar dels resultats de les exploracions complementàries de manera entenedora.
- Fer visites de seguiment, si escau, per valorar l'evolució, reformular el diagnòstic, replantejar el tractament, etc. i donar resposta a possibles dubtes o preocupacions, especialment en diagnòstics greus.
- Ajudar a entendre els diagnòstics aportats per altres equips o professionals que intervinguin en l'atenció a l'infant.
- Elaborar informes mèdics a petició de la família.

- Realitzar o participar, si escau, en l'entrevista de devolució del diagnòstic interdisciplinari transmetent les conclusions del procés diagnòstic i la proposta terapèutica.
- Orientar a la família en cas que precisin ajut d'altres professionals.
- Facilitar informació genètica a la família o derivar-la a un servei especialitzat si s'estableix o es sospita una base genètica del seu trastorn.

2.3. Funcions en relació a l'equip interdisciplinari

- Participar en les reunions periòdiques de l'equip interdisciplinari.
- Elaborar, amb la resta de l'equip, criteris de funcionament de l'equip interdisciplinari i d'atenció a l'infant (priorització, derivació, tipologia d'atenció,...).
- Analitzar, conjuntament amb la resta de l'equip, el motiu de la consulta, la prioritat i l'itinerari a seguir.
- Participar en la valoració interdisciplinari dels casos.
- Participar coordinadament en l'elaboració del diagnòstic biopsicosocial, del pla d'atenció terapèutica i del seguiment de casos, així com establir el professional de referència si és necessari.
- Realitzar i/o participar en sessions clíniques i espais de supervisió.
- Realitzar reunions específiques i establir espais d'interconsulta amb professionals de l'equip.
- Col·laborar en projectes de treball multidisciplinari.
- Transmetre a la resta de l'equip la comprensió des de la vessant de la neuropediatria i aportar el coneixement mèdic a l'equip.
- Participar en la planificació de la baixa i/o derivació de l'infant a un altre servei.

2.4. Funcions en relació al centre

- Participar en la confecció i planificació dels objectius generals del servei d'atenció precoç.
- Participar en la revisió i seguiment del reglament de règim intern i complir amb les seves normes i les del funcionament del centre.
- Participar en la incorporació de nous professionals al centre.
- Participar en l'elaboració de la memòria anual i facilitar les dades relatives al seu àmbit i competència.
- Participar en l'elaboració dels protocols d'actuació del centre.
- Conèixer el treball d'altres professionals per atendre el funcionament del centre i les línies de treball.
- Col·laborar i participar en l'adequació, manteniment i actualització dels espais i del material terapèutic.
- Realitzar i/o participar en la posada en marxa de nous projectes dins l'àmbit de la seva competència.
- Vetllar per la qualitat assistencial.
- Vetllar pel compliment de la normativa de protecció de dades i confidencialitat.

- Contribuir a la bona convivència del centre.

2.5. Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn

- Treballar en xarxa amb altres professionals del territori relacionats amb la primera infància per establir, en l'àmbit de la seva competència, mecanismes de prevenció i intervenció comunitària.
- Coordinar-se amb altres professionals de l'àmbit territorial relacionats amb la primera infància, especialment els de l'àmbit sanitari, per participar en tasques de detecció, sensibilització, formació-docència i recerca.
- Informar a altres professionals no sanitaris sobre patologies de la seva competència per millorar la comprensió de la situació de l'infant i la família i la corresponent atenció específica.
- Participar, si escau, en programes de coordinació interdepartamental.
- Coordinar-se amb els diferents serveis públics i/o privats dels àmbits sanitari, educatiu i social, ja siguin generals o específics.
- Conèixer els recursos i institucions de l'àmbit territorial relacionats amb la primera infància.
- Conèixer les característiques sociològiques de la població atesa.

2.6. Funcions en relació a la formació, recerca i docència

- Col·laborar, en l'àmbit de la seva competència, en la formació continuada dels professionals de diferents serveis, alumnes de pràctiques,
- Impartir i/o participar en activitats formatives, jornades, cursos, seminaris i en comissions de caràcter tècnic.
- Transmetre a la resta de l'equip els continguts i els coneixements adquirits en la formació continuada.
- Fer propostes de formació sobre les necessitats detectades per l'equip interdisciplinari o servei.
- Elaborar i participar en estudis, projectes d'investigació, docència i recerca en l'àmbit de l'atenció precoç interns i externs al centre.
- Col·laborar en la formació de pediatres.
- Investigar i analitzar el propi treball i de l'equip.

2.7. Funcions en relació a la coordinació del centre

La coordinació del servei d'atenció precoç pot recaure en un dels professionals que formen part de l'equip, per això, exercirà unes funcions determinades d'acord amb aquesta responsabilitat.

- Vetllar perquè el procés d'atenció a l'Infant i la seva família compleixi els procediments establerts.
- Liderar i motivar l'equip i el servei per a la consecució dels objectius.
- Informar i atendre les famílies i donar resposta a les queixes i suggeriments.
- Fomentar l'adequada coordinació entre la família i el servei.
- Promoure la participació activa a les reunions interdisciplinàries.

- Promoure i garantir la realització de les coordinacions internes i externes del servei.
- Gestionar els recursos humans del centre.
- Participar en la gestió econòmica i administrativa del centre, segons la tipologia del servei.
- Fer de pont entre l'equip del centre i la institució a la qual pertany, segons la tipologia del servei.
- Exercir la representativitat del centre davant institucions i organismes.
- Promoure l'elaboració de la memòria d'activitat, i revisió i actualització dels protocols.
- Recollir les novetats normatives i informar-ne a l'equip, i vetllar pel compliment de tots els requisits de la normativa vigent.
- Promoure la participació dels professionals de l'equip a activitats formatives i de recerca.
- Promoure el coneixement del centre i el funcionament d'aquest a la població de referència i professionals de la zona.
- Fomentar la bona convivència en el centre.

3.PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL / ACTITUDINAL

3.1. Perfil professional

El professional de l'àmbit de la neuropediatria del servei d'atenció precoç han de tenir el títol universitari en medicina i cirurgia amb formació acreditada en el camp de la neuropediatria.

3.2. Perfil aptitudinal i actitudinal

Es considera que les persones que treballin com a neuropediatres han de tenir unes competències professionals que li són pròpies en funció de les habilitats i coneixements de tipus tècnic i organitzatiu que han rebut mitjançant la formació i unes altres competències de caràcter més transversal que són comunes i transferibles a diferents contextos professionals, on les competències cognitives i emocionals adquireixen un pes específic.

Entenem per competències cognitives les capacitats i aptituds que la persona ha de tenir per processar informació i obtenir-ne resultats mentre que les competències emocionals fan referència a les característiques, actituds o qualitats particularment significatives que una persona ha de tenir per a la bona realització de les seves activitats i responsabilitats.

Per aquest perfil professional es consideren com capacitats adients les següents:

- Ser competent en els coneixements propis de la neuropediatria.
- Ser coherent amb la tasca professional, tenint en compte el projecte del servei.
- Tenir capacitat d'acollida de demandes i preocupacions implícites i explícites.
- Saber valorar el tipus d'intervenció més adequada.
- Tenir motivació per la qualitat de la intervenció.
- Tenir motivació per la formació continuada en relació a la tasca professional.
- Tenir capacitat de transmetre confiança a la família.
- Respectar el codi deontològic de la professió.
- Saber gestionar els recursos disponibles.
- Tenir capacitat en la presa de decisions.
- Tenir capacitat d'organització i planificació.
- Ser flexible/ tenir capacitat d'adaptació.
- Tenir capacitat d'escolta activa.
- Tenir capacitat de ser assertiu/va.
- Tenir capacitat de ser proper/a i empàtic/a.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Tenir capacitat d'avaluació de la pròpia feina.
- Tenir habilitat per gestionar la informació.
- Tenir habilitats comunicatives.
- Ser respectuós amb les decisions d'altres professionals, prioritzant el benestar de l'infant.
- Tenir capacitat per treballar en equip.
- Tenir capacitat per gestionar les emocions.

4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA

La formació específica s'ha d'entendre com a necessària per a tots aquells professionals en actiu o de nova contractació que intervinguin en un determinat àmbit d'actuació. La formació proposada és complementària a la seva titulació bàsica, és la mínima proposada en continguts i durada, i pot ser impartida en la seva totalitat o per mòduls d'acord amb les necessitats específiques dels i les professionals i de l'oferta dels centres docents.

La formació complementària específica hauria de ser, com a mínim, de 12 crèdits ECTS, equivalents entorn les 175 hores presencials, de les quals 50 hores destinades a la realització de pràctiques.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social es reserva el dret de revisar els continguts d'aquesta formació atenent, en tot cas, a les necessitats canviants de la societat catalana.

Metodologia activa i avaluació de competències

Les institucions que imparteixin aquests continguts hauran d'emprar una metodologia que garanteixi el desenvolupament efectiu de les competències professionals del col·lectiu en el seu lloc de treball.

El conjunt d'hores de formació es pot distribuir en dos grans blocs. Activitats presencials i activitats no presencials. Aquestes activitats s'hauran de repartir, de manera ponderada pels deferents blocs o mòduls de continguts.

Activitats presencials: la metodologia ha de ser activa, incorporant anàlisi d'experiències i treball a partir de casos pràctics. Les classes combinaran l'exposició dels professorat amb el diàleg reflexiu de les persones participants.

Activitats no presencials: assistir a activitats relacionades amb els blocs de contingut d'acord amb el professorat. Participació i treball en grup per a l'anàlisi d'experiències i de casos pràctics que després es presentaran i es debatran a classe.

Es marcaran les hores presencials per bloc o mòdul.

Es fa notar que la distribució d'hores pel que fa al pes de les pràctiques, és orientativa i la seva concreció es deixa a criteri de les institucions que imparteixin aquesta formació amb l'objectiu d'assolir un aprenentatge dinàmic i progressiu, orientat a millorar les competències professionals.

El sistema d'avaluació ha de permetre certificar el desenvolupament de les diferents competències conceptuals, procedimentals o actitudinals, i la capacitat de generalitzar-les als entorns laborals.

En aquest sentit, tant des del punt de vista de la metodologia d'aprenentatge com del sistema d'avaluació, es recomana l'ús de simulacions de casos o d'altres aproximacions a la pràctica real, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, estratègies i habilitats ajustades a les situacions diàries que hauran d'afrontar els diferents professionals.

El Departament Benestar Social i Família es reserva el dret, en cas que ho cregui convenient, de revisar la metodologia i el sistema d'avaluació, com a responsable últim de la qualitat dels serveis que es presten als ciutadans.

4.1. Formació teòrica (125 hores)

4.1.1. Marc normatiu i ètica professional (15 hores)

- La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. Els serveis socials i les polítiques socials a Catalunya. La Cartera de serveis socials i prestacions socials. La xarxa de serveis d'atenció a la infància.
- La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència vinculada als infants.
- La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Conceptes bàsics: risc social, risc de desemparament, tutela, guarda. Mesures de protecció. Responsabilitats administratives i judicials que es deriven de les mesures de protecció.
- Introducció a l'atenció precoç. El Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç. L'atenció precoç, funcionament dels CDIAP i perfils professionals. El paper del/de la neuropediatre/a en els CDIAP. Protocols d'actuació.
- La protecció de dades.
- La ètica i la deontologia aplicada en l'àmbit de l'atenció precoç.
- Coneixement dels recursos educatius, sanitaris i socials adreçats a la primera infància.

4.1.2. Desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Diagnòstic i intervenció precoç en els trastorns del desenvolupament (30 hores)

- El desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Definició de conceptes bàsics. Teories del desenvolupament. Bases neurològiques. Signes d'alarma, factors de risc i factors de protecció de la primera infància.
- Prematuritat. Prevenció, factors de risc, seqüeles.
- Retard del desenvolupament. Definició de conceptes bàsics. Prevenció. Valoració clínica. Etiologia. Seguiment. Exploracions complementaries. Diagnòstic. Tractament.
- Trastorns generalitzats del desenvolupament. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns emocionals, relacionals i conductuals de la primera infància. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns motrius i de l'organització del moviment. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Els trastorns sensorials, els trastorns de la percepció: la visió i l'audició, i els trastorns del llenguatge. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns derivats de la criança. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Pluridiscapacitat. La discapacitat intel·lectual. La plurideficiència. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Desatenció, maltractament i abús. Factors de risc. Efectes sobre el desenvolupament de l'infant.

4.1.3. Treball en relació a les famílies (20 hores)

- La família com a context de desenvolupament de l'infant. Models de família: estructures, patrons relacionals, dinàmiques de funcionament, competències parentals, relacions conjugals. Importància del vincle i la seva influència en el desenvolupament.
- El procés de la família amb un fill discapacitat. Ajustament de les expectatives dels pares.
- La multiculturalitat, la infància i l'atenció precoç. Creences i valors.
- Els diferents models de criança.
- Necessitats i demandes de les famílies.
- La detecció i l'atenció a la primera infància en l'àmbit sociofamiliar (treball en xarxa).
- Intervenció familiar.
- Desenvolupament d'habilitats comunicatives en relació a l'infant i la família.
- Treball en grups (pares, infants).
- Indicadors i situacions de risc en la família. Família i risc social.

4.1.4. Coneixements complementaris en la intervenció en neuropediatria (35 hores)

- Psicologia evolutiva.
- Psicopatologia i psiquiatria infantil.
- Classificacions diagnòstiques utilitzades en els CDIAP.
- Altres eines diagnòstiques utilitzades en els CDIAP.

4.1.5. El treball en equip interdisciplinari (15 hores)

- El treball en equip interdisciplinari i la resolució de conflictes: concepte, metodologia, avaluació.
- Les tècniques del treball en equip i de resolució de conflictes.
- Les tècniques d'avaluació del treball interdisciplinari.
- Treball en equip, sistemes de coordinació i continuïtat assistencial.
- Comunicació intra i interpersonal en el treball en equip i la resolució de conflictes.
- El treball de les emocions del professional: recursos personals. Potencialitats i debilitats. Conflictes i dificultats. Barreres i resistències emocionals.

4.1.6. Millora de la qualitat (10 hores)

- Els conceptes generals de qualitat.
- L'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries i de les seves famílies.
- Les possibilitats de millora: detecció, prioritització, disseny d'accions correctores, implantació i avaluació.
- El disseny d'objectius de qualitat i monitoratge d'indicadors.

- L'elaboració, implantació i avaluació de procediments, protocols i registres per a l'atenció a les persones.

4.2. Formació en pràctiques (50 hores)

La formació en pràctiques s'ha de fer a partir d'un pla d'objectius que reculli el disseny i l'avaluació dels diferents apartats. Aquest pla d'objectius es desenvoluparà entre el centre docent i el centre en el qual es faran les pràctiques, mitjançant tutories, fent un seguiment continuat de cada estudiant per a conèixer el grau d'assoliment continuat dels objectius previstos inicialment.

ANNEX

**PARTICIPANTS AL SEMINARI DE TREBALL
NEUROPEDIATRE/A**

DATES: 30 de juny i 8 de juliol de 2011

ROSA ALVIRA
CDIAP ONA

M. ASUNCIÓN ARACIL MARTINEZ
CDIAP BAULA

NÚRIA BEÀ TORRAS
CDIAP FUNDACIÓ EULÀLIA TORRAS DE BEÀ

CONXA BUGIE ALBADALEJO
CDIAP DAPSI MONTCADA/CDIAP SANT ANDREU/ CDIAP CAD LLEIDA

JESUS ALBERTO LOPEZ CASAS
CDIAP DELTA

ANDRES NASCIMENTO OSORIO
CDIAP GARRAF/CDIAP ASPANIDE

PERE PÉREZ OLARTE
CDIAP GRANOLLERS/CDIAP SANT FELIU

ANA ROCHE MARTINEZ
CDIAP EL PRAT

LYDIA VARGAS SALAZAR
CDIAPDAPSI RUBÍ/CDIAP BAIX MONTSENY/CDIAP SANT ANDREU DE LA BARCA

JOAN VIDAL VALLS
CDIAP ASPACE/CDIAP ORUM/CDIAP URGELL

XAVIER LA LUETA
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

MERCÈ CLERIES
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

ISABEL CASTELLS
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

PERFIL PROFESSIONAL PSICÒLEG/ÒLOGA

Acord aprovat en data 11 de novembre de 2011 pel Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social.

Sumari	pàg.
1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS	2
1.1 Introducció	2
1.2 Marc legal del servei d'atenció precoç	3
1.3 Objectius i metodologia	6
2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS	7
2.1 Funcions en relació a l'infant i la seva família	7
2.2 Funcions en relació a l'equip interdisciplinari	8
2.3 Funcions en relació al centre.....	8
2.4 Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn.....	9
2.5 Funcions en relació a la formació, recerca i docència.....	9
2.6 Funcions en relació a la coordinació del centre.....	9
3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL/ACTITUDINAL	11
3.1 Perfil professional	11
3.2 Perfil aptitudinal i actitudinal	11
4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA.....	13
Metodologia activa i avaluació de competències.....	13
4.1 Formació teòrica.....	14
4.2 Formació en pràctiques	16

Annex. Relació de persones participants en l'elaboració del perfil professional.

1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

1.1. Introducció

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, regula i ordena el Sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-ne l'accés universal per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població, i aconseguir que els serveis socials es prestin amb els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris per garantir la dignitat i la qualitat de vida de les persones.

Aquesta Llei defineix el Sistema de serveis socials com 'el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada que tenen per objecte l'atenció a persones que presenten situacions de necessitat i assegurar-ne el dret a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i socials'.

Així doncs, el sistema públic de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones. Aquests serveis socials poden ser de titularitat de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada. A més, el sistema s'organitza en forma de xarxa per treballar en coordinació, i amb la col·laboració i el diàleg de tots els actors que intervenen en el procés d'atenció a les persones.

El sistema català de serveis socials s'estructura en serveis socials bàsics i especialitzats, que configuren la Xarxa de serveis socials d'atenció pública: els serveis socials bàsics són el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat a les persones usuàries i els àmbits familiar i social, i els serveis socials especialitzats s'organitzen atenent la tipologia de les necessitats, per tal de donar resposta a situacions i necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats.

La Llei de serveis socials incorpora la Cartera de serveis socials com a instrument que determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que inclou totes les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques del sistema públic de serveis socials. Cal tenir present que la Cartera de serveis socials i els reglaments que ordenen l'atenció bàsica i l'especialitzada han de fixar les ràtios de personal professional, les titulacions d'accés i els perfils professionals per assegurar la qualitat i l'eficiència en la prestació dels serveis socials garantits del sistema.

Altres aspectes remarcables de la Llei de serveis socials són, d'una banda, la incidència de la planificació dels serveis socials mitjançant l'elaboració, la participació i l'aprovació del Pla estratègic de serveis socials i, d'altra banda, la dedicació d'un títol sencer de la Llei a la formació i a la recerca en serveis socials, així com la dedicació d'un capítol als professionals dels serveis socials, en el sentit que l'organització del sistema públic de serveis socials ha de tenir el personal suficient amb la formació, la titulació, els coneixements, l'estabilitat laboral, la capacitat, el reconeixement social i laboral, i les aptituds que calguin per garantir l'eficiència i l'eficàcia en la prestació dels serveis socials.

Per tant, la millora professional de les persones que treballen en els serveis socials és cabdal per al conjunt del Sistema de serveis socials i ha de gaudir de l'atenció, el respecte i el suport necessaris per assegurar-ne la presència en la definició dels serveis socials.

Per a l'elaboració dels perfils professionals del Servei d'Atenció Precoç s'ha consultat la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011 i el Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç.

S'ha consultat, també, el document *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)* elaborat per la Taula Tècnica d'Atenció Precoç.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
 Col·lecció Eines, número 10
 Barcelona, 2010

Aquesta publicació recull els procediments bàsics en l'atenció directa dels infants que presenten necessitats, des de que es detecten les dificultats i es planteja la demanda d'intervenció fins que, un cop diagnosticada i desenvolupada l'atenció terapèutica adequada, l'infant rep la baixa del servei.

1.2. Marc legal del servei d'atenció precoç

Catalunya disposa d'una ampla xarxa de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), que han esdevingut centres especialitzats en l'atenció integral dels infants fins als sis anys amb dificultats i/o trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los. Com a serveis d'atenció pública, s'estenen per tot el territori català i treballen coordinats amb la resta de dispositius implicats en l'atenció de la petita i primera infància.

Els serveis d'atenció precoç són una de les prestacions que recull la **Cartera de serveis socials 2010-2011** (Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de serveis socials 2010-2011, DOGC núm. 5738, de 20 d'octubre de 2010) que fixa el conjunt de prestacions del Sistema públic de serveis socials a què té dret la ciutadania, alhora que impulsa el model de protecció social a Catalunya com un element imprescindible. La Cartera defineix el servei d'atenció precoç de la següent manera:

Servei d'atenció precoç

Descripció

Servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que s'estén, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, perinatal, postnatal i petita infància.

Garantia de la prestació

Prestació garantida.

Objecte

Atendre la població infantil des de la concepció fins que l'infant compleixi els sis anys pel que fa a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament dels

trastorns del desenvolupament o les situacions de risc de patir-los.

Funcions	<ul style="list-style-type: none">- Realitzar un diagnòstic interdisciplinari funcional, sindròmic i etiològic del desenvolupament de l'infant, de la situació familiar i de l'entorn.- Efectuar l'avaluació continuada del desenvolupament de l'infant.- Fer la intervenció terapèutica interdisciplinària a l'infant i al seu entorn immediat de forma ambulatoria i periòdica.- Col·laborar i cooperar amb els serveis socials, sanitaris, educatius i altres que desenvolupin tasques a nivell de prevenció i detecció precoç dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil fins als sis anys.- Orientar les famílies fent l'assessorament i suport als pares o tutors en els continguts que li siguin propis.- Orientar els professionals de l'educació infantil en les etapes de 0 a 3 anys i de 3 a 6 anys pel que fa als trastorns del desenvolupament.- Les altres funcions establertes per l'ordenament jurídic vigent.
Situació de la població destinatària	Infants amb trastorn en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
Edat de la població destinatària	De 0 a 6 anys.
Forma de prestació	En establiment diürn.
Perfil dels professionals	Metge/essa neuropediatre/a, o de manera transitòria o excepcional metge/essa amb formació acreditada de pediatria o de neuropediatria; psicòleg/òloga amb formació acreditada en desenvolupament infantil; fisioterapeuta; logopeda; treballador/a social. Les figures professionals de psicomotricista i pedagog/a, tot i no ser obligatòries, són recomanables atès el ventall d'edat dels infants atesos.
Ràtios de professionals	Es garantiran professionals terapeutes suficients per tal que la freqüència assistencial mitjana en l'atenció dels infants quedi situada entre 0,8 i 1,2 hores setmanals.
Estàndards de qualitat	Publicació del Departament de Benestar Social i Família: "Indicadors d'avaluació de qualitat. Avaluació externa de qualitat dels centres de l'ICASS. Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç. Juny 2001".
Criteris d'accés – normativa reguladora	Els requisits per accedir a aquest servei són els següents: a) l'acreditació de la situació de necessitat, d'acord amb els articles 4 i 5 del Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç; b) el requisit d'edat establert en aquesta disposició; c) la residència habitual en un municipi de Catalunya; d) per a les persones estrangeres, els

requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i d'acollida i integració de les persones immigrades; e) la resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent.

També cal destacar el que estableix el **Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç**, pel que fa als aspectes que fan referència als requisits d'accés, els professionals i els establiments on es realitza el Servei d'Atenció Precoç:

Article 4

Persones que tenen dret als serveis i durada d'aquests

4.1 Tenen dret als serveis d'atenció precoç els infants, amb trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los, des del moment de la concepció i fins que compleixin els sis anys.

4.2 S'entén per trastorn en el desenvolupament, la disfunció transitòria o permanent ja sigui de caràcter neurològic, psicològic o sensorial que presenta un infant en el seu procés de maduració.

4.3 S'entén per risc de patir trastorn en el desenvolupament, quan l'infant es troba en una situació de caràcter biològic, psicològic o social que dificulta el seu desenvolupament.

4.4 La durada dels serveis serà la que precisi cada infant i s'estendrà fins que les necessitats d'atenció puguin ser cobertes pels serveis de caràcter general, ja siguin educatius, sanitaris o socials o, en tot cas, quan compleixi l'edat de sis anys.

Article 5

Procediment d'accés

5.1 L'accés als serveis d'atenció precoç es pot efectuar d'ofici o a instància de part.

5.2 El procediment d'ofici l'insten els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç o directament o a partir dels casos provinents dels serveis sanitaris, dels serveis socials o dels serveis d'ensenyament.

5.3 El procediment a instància de part l'insten, mitjançant sol·licitud, els pares, els tutors o els guardadors.

5.4 El reconeixement i extinció del dret es produeix mitjançant document d'alta i baixa dels serveis emès pel Departament de Benestar Social i Família en aplicació de l'ordenament administratiu.

Article 8

Personal

8.1. Per realitzar les activitats i funcions indicades a l'article anterior, els serveis d'atenció precoç han de disposar de professionals amb formació en desenvolupament infantil i intervenció familiar i social, que formaran un equip interdisciplinari, dirigit per un responsable tècnic.

8.2. Els establiments específics on es prestin els serveis d'atenció precoç que formin part de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, han de comptar amb les especialitzacions en els àmbits de: neurologia infantil, psicologia clínica, logopèdia, fisioteràpia i treball social.

Article 9

Àmbits on es prestin els serveis i condicions materials dels establiments

9.1. Els serveis d'atenció precoç es prestin en un establiment específic o en l'entorn natural de l'infant.

9.2. Els establiments específics de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública on es prestin els serveis d'atenció precoç són els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els quals han de reunir les condicions materials que s'indiquen a l'annex.

1.3. Objectius i metodologia

Objectius

La proposta del perfil professional de l'àmbit de la psicologia del servei d'atenció precoç es fonamenta en les aportacions que es van fer sobre aquest tema en el seminari de treball, que va tenir lloc els dies 1 i 14 de juny de 2011, d'acord amb la normativa vigent i la Cartera de serveis socials.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social amb funcions d'assessorament i aprovació dels perfils professionals adients a les funcions dels serveis del Sistema Català de Serveis Socials, ha d'incidir en la regulació de la capacitació professional del/la psicòleg/òloga del servei d'atenció precoç.

La regulació de la capacitació professional corresponent implica:

1. Definir el perfil professional a partir de les funcions que ha d'exercir.
2. Proposar, a partir, d'aquest perfil, els requisits mínims d'accés i la formació específica complementària teoricopràctica per a aquests professionals.

Metodologia

En el seminari de treball van participar professionals en actiu de l'àmbit de la psicologia de diferents zones geogràfiques i diferents tipologies de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, coordinats per representants de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i del Gabinet Tècnic del Departament de Benestar Social i Família.

Es van fer dues sessions de treball: en la primera sessió es van treballar les funcions del perfil professional, mentre que en la segona es va incidir en la formació i les aptituds i actituds per a l'exercici professional.

2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS DEL/LA PSICÒLEG/ÒLOGA

2.1. Funcions en relació a l'infant i la seva família

- Realitzar i/o participar en l'entrevista d'acollida, en els casos que es consideri oportú, treballant el vincle inicial servei-família, així com informar sobre el servei d'atenció precoç i el seu funcionament.
- Realitzar i/o participar en l'anamnesi per recollir les dades de la història de l'infant i la preocupació de la família.
- Participar en el procés diagnòstic biopsicosocial de l'infant, utilitzant els instruments i les estratègies adequades per a l'elaboració de la valoració inicial.
- Valorar la necessitat de realitzar exploracions complementàries externes al servei, fent les derivacions pertinents en el curs del procés d'atenció al centre.
- Realitzar la hipòtesi diagnòstica de l'infant, en el si de la família i el seu entorn de desenvolupament per aportar-la a l'equip interdisciplinari.
- Participar en l'elaboració del pla d'atenció terapèutica, en l'àmbit de la seva competència, integrant a la família.
- Realitzar l'entrevista de devolució a la família comunicant el diagnòstic interdisciplinari i proposant el pla de treball elaborat.
- Fer l'atenció terapèutica a l'infant, segons la modalitat establerta en el pla de treball, així com l'orientació i suport a la seva família.
- Realitzar tractament conjuntament amb altres professionals quan sigui necessari.
- Fer el seguiment i l'avaluació periòdica del tractament.
- Orientar i donar suport a la criança, individualment o conjuntament amb un altre professional de l'equip, entesa aquesta criança com el suport i acompanyament a la família en la cura que cal tenir per al desenvolupament integral de l'infant.
- Elaborar els informes pertinents de l'infant.
- Elaborar material específic en l'àmbit de la seva competència (pautes, adaptacions, ...) si l'especificitat del cas ho requereix.
- Coordinar-se amb els diferents professionals, serveis o dispositius de la zona d'atenció a la infància, referents de l'infant i la seva família.
- Participar en el procés de finalització de la relació terapèutica dels casos que no requereixen derivació, acompanyant l'infant i la família, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.
- Participar en el procés de derivació, si es considera necessari, de l'infant i la família, amb la finalitat de transferir la responsabilitat del tractament a un altre servei o dispositiu d'atenció a la primera infància, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.

2.2. Funcions en relació a l'equip interdisciplinari

- Participar en les reunions periòdiques de l'equip interdisciplinari.
- Elaborar, amb la resta de l'equip, criteris de funcionament de l'equip interdisciplinari i d'atenció a l'infant (priorització, derivació, tipologia d'atenció,...).
- Analitzar, conjuntament amb la resta de l'equip, el motiu de la consulta, la prioritat i l'itinerari a seguir.
- Participar en la valoració interdisciplinària dels casos.
- Participar coordinadament en l'elaboració del diagnòstic biopsicosocial, del pla d'atenció terapèutica i del seguiment de casos, així com establir el professional de referència si és necessari.
- Realitzar tractament, conjuntament amb altres professionals, quan sigui necessari.
- Participar en sessions clíniques específiques de psicologia, diagnòstiques i terapèutiques.
- Assessorar i aportar a l'equip la informació de l'àmbit de la seva competència.
- Donar assessorament i supervisió de casos, en l'àmbit de la seva competència.
- Proporcionar estratègies d'intervenció i d'orientació psicològica per millorar la intervenció a l'infant.
- Crear projectes de treball multidisciplinari i espais d'interconsulta entre professionals sobre els casos.
- Participar conjuntament amb l'equip en tasques de prevenció i coordinació, i planificar els processos del treball en xarxa.
- Participar en l'elaboració de plans de millora i línies d'actuació futures.
- Participar en la planificació de la baixa i/o derivació de l'infant a un altre servei.

2.3. Funcions en relació al centre

- Participar en la planificació d'objectius generals del servei d'atenció precoç.
- Participar en l'elaboració, la revisió i el seguiment del reglament de règim intern i complir les seves normes i les de funcionament del centre.
- Col·laborar i participar en l'adequació, elaboració, manteniment i actualització del material terapèutic i dels espais, així com vetllar pel seu bon ús.
- Col·laborar i participar en l'elaboració, aplicació i revisió dels protocols del servei i dels protocols de coordinació amb els recursos externs dels diferents àmbits d'actuació del servei d'atenció precoç.
- Participar en l'elaboració de la memòria d'activitat anual, i facilitar les dades relatives a l'àmbit de la seva competència.
- Realitzar i/o participar en la posada en marxa de nous projectes.
- Col·laborar en el pla d'incorporació de nous professionals a l'equip.
- Vetllar per la protecció de dades i confidencialitat.
- Participar conjuntament en els plans de millora del centre.
- Vetllar per la qualitat assistencial.
- Fomentar grups de treball en el centre.

- Participar en la creació de programes específics per patologies.
- Participar en l'elaboració de projectes assistencials.
- Contribuir a la bona convivència en el centre.

2.4.Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn

- Treballar en xarxa amb altres professionals del territori relacionats amb la primera infància per establir, en l'àmbit de la seva competència, mecanismes de prevenció i intervenció comunitària.
- Coordinar-se amb els diferents serveis públics i/o privats dels àmbits educatiu, sanitari i social, ja siguin generals o específics.
- Realitzar i/o participar en estudis i projectes de sensibilització, detecció i prevenció a la comunitat.
- Participar en campanyes de divulgació i prevenció, en col·laboració amb els dispositius d'atenció a la primera infància de la zona.
- Conèixer els recursos i institucions del territori relacionats amb la primera infància.
- Conèixer les característiques sociològiques de la població atesa.

2.5.Funcions en relació a la formació, recerca i docència

- Col·laborar, en l'àmbit de la seva competència, en la formació continuada dels professionals de diferents serveis, alumnes de pràctiques...
- Impartir i/o participar en activitats formatives, jornades, cursos, seminaris i en comissions de caràcter tècnic.
- Transmetre a la resta de l'equip els continguts i els coneixements adquirits en la formació continuada.
- Fer propostes de formació sobre les necessitats detectades per l'equip interdisciplinari o servei.
- Elaborar i participar en estudis, projectes d'investigació, docència i recerca en l'àmbit de l'atenció precoç interns o externs al centre.

2.6.Funcions en relació a la coordinació del centre

La coordinació del servei d'atenció precoç pot recaure en un dels professionals que formen part de l'equip, per això, exercirà unes funcions determinades d'acord amb aquesta responsabilitat.

- Vetllar perquè el procés d'atenció a l'infant i la seva família compleixi els procediments establerts.
- Liderar i motivar l'equip i el servei per a la consecució del objectius.
- Informar i atendre les famílies i donar resposta a les queixes i suggeriments.
- Fomentar l'adequada coordinació entre la família i el servei.
- Promoure la participació activa a les reunions interdisciplinàries.
- Promoure i garantir la realització de les coordinacions internes i externes del servei.
- Gestionar els recursos humans del centre.

- Participar en la gestió econòmica i administrativa del centre, segons la tipologia del servei.
- Fer de pont entre l'equip del centre i la institució a la qual pertany, si s'escau.
- Exercir la representativitat del centre davant institucions i organismes.
- Promoure l'elaboració de la memòria d'activitat, i revisió i actualització dels protocols.
- Recollir les novetats normatives i informar-ne a l'equip, i vetllar pel compliment de tots els requisits de la normativa vigent.
- Promoure la participació dels professionals de l'equip a activitats formatives i de recerca.
- Promoure el coneixement del centre i el funcionament d'aquest a la població de referència i professionals de la zona.
- Fomentar la bona convivència en el centre.

3.PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL / ACTITUDINAL

3.1. Perfil professional

El professional de l'àmbit de la psicologia del servei d'atenció precoç han de tenir el títol universitari en psicologia, amb una formació complementària específica en el camp de l'atenció precoç.

3.2. Perfil aptitudinal i actitudinal

Es considera que les persones que treballin com a psicòlegs han de tenir unes competències professionals que li són pròpies en funció de les habilitats i coneixements de tipus tècnic i organitzatiu que han rebut mitjançant la formació i unes altres competències de caràcter més transversal que són comunes i transferibles a diferents contextos professionals, on les competències cognitives i emocionals adquireixen un pes específic.

Entenem per competències cognitives les capacitats i aptituds que la persona ha de tenir per processar informació i obtenir-ne resultats mentre que les competències emocionals fan referència a les característiques, actituds o qualitats particularment significatives que una persona ha de tenir per a la bona realització de les seves activitats i responsabilitats.

Per aquest perfil professional es consideren com capacitats adients les següents:

- Tenir sensibilitat i interès envers la petita infància.
- Ser actiu, dinàmic i tenir iniciativa.
- Tenir ètica professional i honestedat.
- Ser responsable i respectuós.
- Tenir capacitat de cooperació.
- Saber delegar.
- Tenir capacitat d'organització i planificació.
- Tenir interès pel reciclatge professional i la formació continuada.
- Tenir facilitat de tracte.
- Tenir capacitat de crítica i autocrítica.
- Ser pacient.
- Tenir capacitat d'empatia.
- Tenir capacitat de contenció.
- Saber separar-se dels prejudicis.
- Tenir autoconeixement i autocontrol.
- Tenir tolerància a la frustració.
- Tenir capacitat de gestionar la incertesa.
- Tenir capacitat de flexibilitat i adaptabilitats a noves situacions.
- Tenir capacitat de consens.
- Tenir capacitat d'escolta activa.
- Saber treballar en equip.

- Tenir capacitat d'observació i anàlisi.
- Ser creatiu i saber gestionar els recursos disponibles.
- Ser assertiu.
- Ser objectiu i saber mantenir la distància òptima.
- Respectar el codi deontològic de la professió.
- Tenir capacitat per gestionar les emocions.

4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA

La formació específica s'ha d'entendre com a necessària per a tots aquells professionals en actiu o de nova contractació que intervinguin en un determinat àmbit d'actuació. La formació proposada és complementària a la seva titulació bàsica, és la mínima proposada en continguts i durada, i pot ser impartida en la seva totalitat o per mòduls d'acord amb les necessitats específiques dels i les professionals i de l'oferta dels centres docents.

La formació complementària específica hauria de ser, com a mínim, de 12 crèdits ECTS, equivalents entorn les 175 hores presencials, de les quals 50 hores destinades a la realització de pràctiques.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social es reserva el dret de revisar els continguts d'aquesta formació atenent, en tot cas, a les necessitats canviants de la societat catalana.

Metodologia activa i avaluació de competències

Les institucions que imparteixin aquests continguts hauran d'emprar una metodologia que garanteixi el desenvolupament efectiu de les competències professionals del col·lectiu en el seu lloc de treball.

El conjunt d'hores de formació es pot distribuir en dos grans blocs. Activitats presencials i activitats no presencials. Aquestes activitats s'hauran de repartir, de manera ponderada pels diferents blocs o mòduls de continguts.

Activitats presencials: la metodologia ha de ser activa, incorporant anàlisi d'experiències i treball a partir de casos pràctics. Les classes combinaran l'exposició dels professorat amb el diàleg reflexiu de les persones participants.

Activitats no presencials: assistir a activitats relacionades amb els blocs de contingut d'acord amb el professorat. Participació i treball en grup per a l'anàlisi d'experiències i de casos pràctics que després es presentaran i es debatran a classe.

Es marcaran les hores presencials per bloc o mòdul.

Es fa notar que la distribució d'hores pel que fa al pes de les pràctiques, és orientativa i la seva concreció es deixa a criteri de les institucions que imparteixin aquesta formació amb l'objectiu d'assolir un aprenentatge dinàmic i progressiu, orientat a millorar les competències professionals.

El sistema d'avaluació ha de permetre certificar el desenvolupament de les diferents competències conceptuals, procedimentals o actitudinals, i la capacitat de generalitzar-les als entorns laborals.

En aquest sentit, tant des del punt de vista de la metodologia d'aprenentatge com del sistema d'avaluació, es recomana l'ús de simulacions de casos o d'altres aproximacions a la pràctica real, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, estratègies i habilitats ajustades a les situacions diàries que hauran d'afrontar els diferents professionals.

El Departament Benestar Social i Família es reserva el dret, en cas que ho cregui convenient, de revisar la metodologia i el sistema d'avaluació, com a responsable últim de la qualitat dels serveis que es presten als ciutadans.

4.1. Formació teòrica (125 hores)

4.1.1. Marc normatiu i ètica professional (15 hores)

- La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. Els serveis socials i les polítiques socials a Catalunya. La Cartera de serveis socials i prestacions socials. La xarxa de serveis d'atenció a la infància.
- La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència vinculada als infants.
- La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Conceptes bàsics: risc social, risc de desemparament, tutela, guarda. Mesures de protecció. Responsabilitats administratives i judicials que es deriven de les mesures de protecció.
- Introducció a l'atenció precoç. El Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç. L'atenció precoç, funcionament dels CDIAP i perfils professionals. El paper del/de la psicòleg/òloga. Protocols d'actuació.
- La protecció de dades.
- La ètica i la deontologia aplicada en l'àmbit de l'atenció precoç.
- Coneixement dels recursos educatius, sanitaris i socials adreçats a la primera infància.

4.1.2 Desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Diagnòstic i intervenció precoç en els trastorns del desenvolupament (30 hores)

- El desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Definició de conceptes bàsics. Teories del desenvolupament. Bases neurològiques. Signes d'alarma, factors de risc i factors de protecció de la primera infància.
- Prematuritat. Prevenció, factors de risc, seqüeles.
- Retard del desenvolupament. Definició de conceptes bàsics. Prevenció. Valoració clínica. Etiologia. Seguiment. Exploracions complementaries. Diagnòstic. Tractament.
- Trastorns generalitzats del desenvolupament. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns emocionals, relacionals i conductuals de la primera infància. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns motrius i de l'organització del moviment. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Els trastorns sensorials, els trastorns de la percepció: la visió i l'audició, i els trastorns del llenguatge. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns derivats de la criança. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Pluridiscapacitat. La discapacitat intel·lectual. La plurideficiència. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Desatenció, maltractament i abús. Factors de risc. Efectes sobre el desenvolupament de l'infant.

4.1.3. Metodologia i tècniques de la intervenció psicològica (35 hores)

- Neurodesenvolupament i neuropsicologia infantil.
- Problemes emocionals, de relació, sensorials i de llenguatge.
- La comunicació verbal i no verbal: l'escolta activa, l'empatia, l'assertivitat, l'entrevista emocional, el reforç positiu, etc.
- Teràpies basals.
- Diagnòstic: classificacions, metodologia. Casos pràctics.
- Intervenció psicopatològica. Tècniques.
- Intervenció psicofarmacològica.
- Mètodes i eines d'observació. Observació de nadons.
- L'hora del joc.
- La coordinació amb els professionals del altres dispositius que intervenen en l'àmbit de la petita infància.
- Aplicació de barems.

4.1.4 Treball en relació amb les famílies (20 hores)

- La família com a context de desenvolupament de l'infant. Models de família: estructures, patrons relacionals, dinàmiques de funcionament, competències parentals, relacions conjugals. Importància del vincle i la seva influència en el desenvolupament.
- El procés de la família amb un fill discapacitat. Ajustament de les expectatives dels pares.
- La multiculturalitat, la infància i l'atenció precoç. Creences i valors.
- Necessitats i demandes de les famílies.
- Els diferents models de criança.
- La detecció i l'atenció a la primera infància en l'àmbit sociofamiliar (treball en xarxa).
- Abordatge familiar.
- Desenvolupament d'habilitats comunicatives en relació a l'infant i la família.
- Treball en grups (pares, infants).
- Indicadors i situacions de risc en la família. Família i risc social.

4.1.5 El treball en equip interdisciplinari (15 hores)

- El treball en equip interdisciplinari i la resolució de conflictes: concepte, metodologia, avaluació.
- Les tècniques del treball en equip i de resolució de conflictes.
- Les tècniques d'avaluació del treball interdisciplinari.
- Treball en equip, sistemes de coordinació i continuïtat assistencial.
- Comunicació intra i interpersonal en el treball en equip i la resolució de conflictes.

- El treball de les emocions del professional: recursos personals. Potencialitats i debilitats. Conflictes i dificultats. Barreres i resistències emocionals.

4.1.6 Millora de la qualitat (10 hores)

- Els conceptes generals de qualitat.
- L'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries i de les seves famílies.
- Les possibilitats de millora: detecció, priorització, disseny d'accions correctores, implantació i avaluació.
- El disseny d'objectius de qualitat i monitoratge d'indicadors.
- L'elaboració, implantació i avaluació de procediments, protocols i registres per a l'atenció a les persones.

4.2. Formació en pràctiques (50 hores)

La formació en pràctiques s'ha de fer a partir d'un pla d'objectius que reculli el disseny i l'avaluació dels diferents apartats. Aquest pla d'objectius es desenvoluparà entre el centre docent i el centre en el qual es faran les pràctiques, mitjançant tutories, fent un seguiment continuat de cada estudiant per a conèixer el grau d'assoliment continuat dels objectius previstos inicialment.

ANNEX

**PARTICIPANTS AL SEMINARI DE TREBALL
PSICÒLEG/ÒLOGA**

DATES: 1 i 14 de juny de 2011

GUIOMAR CUATRECASAS AMELL
CDIAP MARTORELL

ROSER CULLERÉ PONT
CDIAP LES GARRIGUES

GEMMA GARCIA GÓMEZ
CDIAP DELTA

OLGA GRIÑO ALSINA
CDIAP ONA

MÒNICA GUTIÉRREZ RUBERT
CDIAP LA NOGUERA

JESICA MARTINEZ BAHAMONDE
CDIAP CERDANYA/CDIAP BERGUEDÀ

PATRICIA MARTOS NICIO
CDIAP SANT ANDREU DE LA BARCA

MARTA PÉREZ ALVAREZ
CDIAP DEL MARESME

ESTER PLA COLOMER
CDIAP PATRONAT JOAN SELLAS CARDELÚS

JOSEFINA RIBAU PIÑOL
CDIAP JONC

CARMEN RUIZ RODRIGUEZ
CDIAP CAD TERRASSA

ANNA SURIOL VIDAL
CDIAP L'ESPIGA

NURIA TORRES FLORENSA
CDIAP SEGRIÀ-ORUM

ROCÍO VALLE TÉLLEZ
CDIAP EDAI SANT MARTI

RAFAEL VILLANUEVA FERRER
CDIAP CALDES/CDIAP GRANOLLERS

XAVIER LA LUETA LLERENA
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

MERCÈ CLERIES GONZÀLEZ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

ISABEL CASTELLS SOLÀ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

PERFIL PROFESSIONAL TREBALLADOR/A SOCIAL

Acord aprovat en data 11 de novembre de 2011 pel Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social.

Sumari	pàg.
1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS	2
1.1 Introducció	2
1.2 Marc legal del servei d'atenció precoç	3
1.3 Objectius i metodologia	6
2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS	7
2.1 Funcions en relació a l'infant i la seva família	7
2.2 Funcions en relació a l'equip interdisciplinari	8
2.3 Funcions en relació al centre.....	8
2.4 Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn.....	8
2.5 Funcions en relació a la formació, recerca i docència.....	9
2.6 Funcions en relació a la coordinació del centre.....	9
3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL/ACTITUDINAL	10
3.1 Perfil professional	10
3.2 Perfil aptitudinal i actitudinal	10
4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA.....	11
Metodologia activa i avaluació de competències.....	11
4.1 Formació teòrica.....	12
4.2 Formació en pràctiques	14

Annex. Relació de persones participants en l'elaboració del perfil professional.

1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

1.1. Introducció

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, regula i ordena el Sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-ne l'accés universal per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població, i aconseguir que els serveis socials es prestin amb els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris per garantir la dignitat i la qualitat de vida de les persones.

Aquesta Llei defineix el Sistema de serveis socials com *'el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada que tenen per objecte l'atenció a persones que presenten situacions de necessitat i assegurar-ne el dret a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i socials'*.

Així doncs, el sistema públic de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones. Aquests serveis socials poden ser de titularitat de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada. A més, el sistema s'organitza en forma de xarxa per treballar en coordinació, i amb la col·laboració i el diàleg de tots els actors que intervenen en el procés d'atenció a les persones.

El sistema català de serveis socials s'estructura en serveis socials bàsics i especialitzats, que configuren la Xarxa de serveis socials d'atenció pública: els serveis socials bàsics són el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat a les persones usuàries i els àmbits familiar i social, i els serveis socials especialitzats s'organitzen atenent la tipologia de les necessitats, per tal de donar resposta a situacions i necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats.

La Llei de serveis socials incorpora la Cartera de serveis socials com a instrument que determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que inclou totes les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques del sistema públic de serveis socials. Cal tenir present que la Cartera de serveis socials i els reglaments que ordenen l'atenció bàsica i l'especialitzada han de fixar les ràtios de personal professional, les titulacions d'accés i els perfils professionals per assegurar la qualitat i l'eficiència en la prestació dels serveis socials garantits del sistema.

Altres aspectes remarcables de la Llei de serveis socials són, d'una banda, la incidència de la planificació dels serveis socials mitjançant l'elaboració, la participació i l'aprovació del Pla estratègic de serveis socials i, d'altra banda, la dedicació d'un títol sencer de la Llei a la formació i a la recerca en serveis socials, així com la dedicació d'un capítol als professionals dels serveis socials, en el sentit que l'organització del sistema públic de serveis socials ha de tenir el personal suficient amb la formació, la titulació, els coneixements, l'estabilitat laboral, la capacitat, el reconeixement social i laboral, i les aptituds que calguin per garantir l'eficiència i l'eficàcia en la prestació dels serveis socials.

Per tant, la millora professional de les persones que treballen en els serveis socials és cabdal per al conjunt del Sistema de serveis socials i ha de gaudir de l'atenció, el respecte i el suport necessaris per assegurar-ne la presència en la definició dels serveis socials.

Per a l'elaboració dels perfils professionals del Servei d'Atenció Precoç s'ha consultat la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011 i el Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç.

S'ha consultat, també, el document *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)* elaborat per la Taula Tècnica d'Atenció Precoç.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
Col·lecció Eines, número 10
Barcelona, 2010

Aquesta publicació recull els procediments bàsics en l'atenció directa dels infants que presenten necessitats, des de que es detecten les dificultats i es planteja la demanda d'intervenció fins que, un cop diagnosticada i desenvolupada l'atenció terapèutica adequada, l'infant rep la baixa del servei.

1.2. Marc legal del servei d'atenció precoç

Catalunya disposa d'una ampla xarxa de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), que han esdevingut centres especialitzats en l'atenció integral dels infants fins als sis anys amb dificultats i/o trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los. Com a serveis d'atenció pública, s'estenen per tot el territori català i treballen coordinats amb la resta de dispositius implicats en l'atenció de la petita i primera infància.

Els serveis d'atenció precoç són una de les prestacions que recull la **Cartera de serveis socials 2010-2011** (Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de serveis socials 2010-2011, DOGC núm. 5738, de 20 d'octubre de 2010) que fixa el conjunt de prestacions del Sistema públic de serveis socials a què té dret la ciutadania, alhora que impulsa el model de protecció social a Catalunya com un element imprescindible. La Cartera defineix el Servei d'atenció precoç de la següent manera:

Servei d'atenció precoç

Descripció

Servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que s'estén, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, perinatal, postnatal i petita infància.

Garantia de la prestació

Prestació garantida.

Objecte

Atendre la població infantil des de la concepció fins que l'infant compleixi els sis anys pel que fa a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament dels

trastorns del desenvolupament o les situacions de risc de patir-los.

Funcions	<ul style="list-style-type: none">- Realitzar un diagnòstic interdisciplinari funcional, sindròmic i etiològic del desenvolupament de l'infant, de la situació familiar i de l'entorn.- Efectuar l'avaluació continuada del desenvolupament de l'infant.- Fer la intervenció terapèutica interdisciplinària a l'infant i al seu entorn immediat de forma ambulatoria i periòdica.- Col·laborar i cooperar amb els serveis socials, sanitaris, educatius i altres que desenvolupin tasques a nivell de prevenció i detecció precoç dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil fins als sis anys.- Orientar les famílies fent l'assessorament i suport als pares o tutors en els continguts que li siguin propis.- Orientar els professionals de l'educació infantil en les etapes de 0 a 3 anys i de 3 a 6 anys pel que fa als trastorns del desenvolupament.- Les altres funcions establertes per l'ordenament jurídic vigent.
Situació de la població destinatària	Infants amb trastorn en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
Edat de la població destinatària	De 0 a 6 anys.
Forma de prestació	En establiment diürn.
Perfil dels professionals	Metge/essa neuropediatre/a, o de manera transitòria o excepcional metge/essa amb formació acreditada de pediatria o de neuropediatria; psicòleg/òloga amb formació acreditada en desenvolupament infantil; fisioterapeuta; logopeda; treballador/a social. Les figures professionals de psicomotricista i pedagog/a, tot i no ser obligatòries, són recomanables atès el ventall d'edat dels infants atesos.
Ràtios de professionals	Es garantiran professionals terapeutes suficients per tal que la freqüència assistencial mitjana en l'atenció dels infants quedi situada entre 0,8 i 1,2 hores setmanals.
Estàndards de qualitat	Publicació del Departament de Benestar Social i Família: "Indicadors d'avaluació de qualitat. Avaluació externa de qualitat dels centres de l'ICASS. Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç. Juny 2001".
Criteris d'accés – normativa reguladora	Els requisits per accedir a aquest servei són els següents: a) l'acreditació de la situació de necessitat, d'acord amb els articles 4 i 5 del Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç; b) el requisit d'edat establert en aquesta disposició; c) la residència habitual en un municipi de Catalunya; d) per a les persones estrangeres, els

requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i d'acollida i integració de les persones immigrades; e) la resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent.

També cal destacar el que estableix el **Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç**, pel que fa als aspectes que fan referència als requisits d'accés, els professionals i els establiments on es realitza el Servei d'Atenció Precoç:

Article 4

Persones que tenen dret als serveis i durada d'aquests

4.1 Tenen dret als serveis d'atenció precoç els infants, amb trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los, des del moment de la concepció i fins que compleixin els sis anys.

4.2 S'entén per trastorn en el desenvolupament, la disfunció transitòria o permanent ja sigui de caràcter neurològic, psicològic o sensorial que presenta un infant en el seu procés de maduració.

4.3 S'entén per risc de patir trastorn en el desenvolupament, quan l'infant es troba en una situació de caràcter biològic, psicològic o social que dificulta el seu desenvolupament.

4.4 La durada dels serveis serà la que precisi cada infant i s'estendrà fins que les necessitats d'atenció puguin ser cobertes pels serveis de caràcter general, ja siguin educatius, sanitaris o socials, en tot cas, quan compleixi l'edat de sis anys.

Article 5

Procediment d'accés

5.1 L'accés als serveis d'atenció precoç es pot efectuar d'ofici o a instància de part.

5.2 El procediment d'ofici l'insten els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç o directament o a partir dels casos provinents dels serveis sanitaris, dels serveis socials o dels serveis d'ensenyament.

5.3 El procediment a instància de part l'insten, mitjançant sol·licitud, els pares, els tutors o els guardadors.

5.4 El reconeixement i extinció del dret es produeix mitjançant document d'alta i baixa dels serveis emès pel Departament de Benestar Social i Família en aplicació de l'ordenament administratiu.

Article 8

Personal

8.1. Per realitzar les activitats i funcions indicades a l'article anterior, els serveis d'atenció precoç han de disposar de professionals amb formació en desenvolupament infantil i intervenció familiar i social, que formaran un equip interdisciplinari, dirigit per un responsable tècnic.

8.2. Els establiments específics on es prestin els serveis d'atenció precoç que formin part de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, han de comptar amb les especialitzacions en els àmbits de: neurologia infantil, psicologia clínica, logopèdia, fisioteràpia i treball social.

Article 9

Àmbits on es prestin els serveis i condicions materials dels establiments

9.1. Els serveis d'atenció precoç es prestin en un establiment específic o en l'entorn natural de l'infant.

9.2. Els establiments específics de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública on es prestin els serveis d'atenció precoç són els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els quals han de reunir les condicions materials que s'indiquen a l'annex.

1.3. Objectius i metodologia

Objectius

La proposta sobre el perfil professional de l'àmbit del treball social del servei d'atenció precoç es fonamenta en les aportacions que es van fer sobre aquest tema en el seminari de treball, que va tenir lloc els dies 27 d'abril i 9 de maig de 2011, d'acord amb la normativa vigent i la Cartera de serveis socials.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social amb funcions d'assessorament i aprovació dels perfils professionals adients a les funcions dels serveis del Sistema Català de Serveis Socials, ha d'incidir en la regulació de la capacitació professional del/la treballador/a social del servei d'atenció precoç.

La regulació de la capacitació professional corresponent implica:

1. Definir el perfil professional a partir de les funcions que ha d'exercir.
2. Proposar, a partir, d'aquest perfil, els requisits mínims d'accés i la formació específica complementària teoricopràctica per a aquests professionals.

Metodologia

En el seminari de treball van participar professionals en actiu de l'àmbit del treball social de diferents zones geogràfiques i diferents tipologies de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, coordinats per representants de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i del Gabinet Tècnic del Departament de Benestar Social i Família.

Es van fer dues sessions de treball: en la primera sessió es van treballar les funcions del perfil professional, mentre que en la segona es va incidir en la formació i les aptituds i actituds per a l'exercici professional.

2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS DEL/LA TREBALLADOR/A SOCIAL

2.1. Funcions en relació a l'infant i la seva família

- Realitzar l'entrevista d'acollida, per recollir les dades socials i familiars, canalitzant la demanda i la problemàtica global a nivell familiar, així com informar sobre el servei d'atenció precoç i el seu funcionament.
- Realitzar i/o participar en l'anamnesi per recollir les dades de la història de l'infant en l'àmbit social i familiar.
- Realitzar l'exploració social i el diagnòstic social, en els casos que ho requereixin.
- Participar i/o Intervenir en el procés de diagnòstic interdisciplinari.
- Establir, si escau, la hipòtesi diagnòstica en l'àmbit de la seva competència per aportar-la a l'equip interdisciplinari.
- Participar en l'entrevista de devolució del diagnòstic interdisciplinari en els casos on hi hagué intervenció en l'àmbit social.
- Informar i orientar sobre els mitjans legals i recursos socials existents, tot facilitant el coneixement de drets, serveis i prestacions al seu abast i les seves condicions d'accés.
- Acompanyar i donar suport a les famílies, tenint present la realitat biopsicosocial de l'infant i facilitant l'adaptació a la nova situació del trastorn de desenvolupament, en col·laboració amb la resta de disciplines.
- Donar suport a les famílies per aprendre a reconèixer i contenir els estressors psicosocials (situacions externes a la família que posen en risc l'atenció i la cura de l'infant).
- Elaborar el pla de treball, en l'àmbit de la seva competència, i consensuar-lo amb la família.
- Realitzar el tractament social a un nivell d'intervenció medi-família-infant, mitjançant un seguiment i suport en aquelles situacions que siguin necessàries.
- Realitzar el seguiment a les famílies en situació de risc social i vetllar pel compliment dels compromisos i acords establerts.
- Orientar i donar suport a la criança, individualment o conjuntament amb un altre professional de l'equip, entesa com el suport i el acompanyament a la família en la cura que cal tenir per al desenvolupament integral de l'infant.
- Potenciar i motivar la relació de la família amb el servei d'atenció precoç, per aconseguir que tant els criteris com els objectius siguin compartits.
- Treballar el vincle de la família al servei, quan l'assistència s'ha vist interrompuda.
- Elaborar els informes de l'infant en relació a l'àmbit de la seva competència.
- Coordinar-se amb els diferents professionals i serveis de la zona referents de la família.
- Participar en la creació, gestió i dinamització de grups de pares, individualment o conjuntament amb un altre professional de l'equip.
- Participar en el procés de finalització de la relació terapèutica dels casos que no requereixen derivació, acompanyant l'infant i la família, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.
- Participar en el procés de derivació, si es considera necessari, de l'infant i la família, amb la finalitat de transferir la responsabilitat del tractament a un altre servei o

dispositiu d'atenció a la primera infància, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.

2.2. Funcions en relació a l'equip interdisciplinari

- Participar en les reunions periòdiques d'equip interdisciplinari.
- Elaborar, amb la resta de l'equip, criteris de funcionament de l'equip interdisciplinari i d'atenció a l'infant (priorització, derivació, tipologia d'atenció,...).
- Aportar la dimensió social i cultural a l'equip interdisciplinari.
- Conscienciar l'equip de la necessitat d'adaptar la seva intervenció en funció de les característiques de cada família.
- Participar en la valoració interdisciplinària dels casos.
- Participar coordinadament en l'elaboració del diagnòstic, del pla d'atenció terapèutica i del seguiment de casos, així com establir el professional de referència si és necessari.
- Assessorar i aportar a l'equip la informació sobre recursos, serveis i prestacions.
- Participar en les sessions clíniques.
- Assistir i participar en els espais de supervisió.
- Participar en la planificació de la baixa i/o derivació de l'infant a un altre servei.

2.3. Funcions en relació al centre

- Participar en la planificació d'objectius generals del servei d'atenció precoç.
- Participar en l'elaboració de la memòria d'activitat anual, i facilitar les dades relatives a l'àmbit de la seva competència.
- Participar en la revisió i seguiment del reglament de règim intern i complir les seves normes i les de funcionament del centre.
- Col·laborar i participar en l'elaboració, aplicació i revisió dels protocols del servei i dels protocols de coordinació amb els recursos externs de diferents àmbits.
- Realitzar i/o participar en la posada en marxa de nous projectes.
- Col·laborar en el pla d'incorporació de nous professionals a l'equip.
- Vetllar per la protecció de dades i confidencialitat.
- Participar conjuntament en els plans de millora del centre.
- Vetllar per la qualitat assistencial.
- Contribuir a la bona convivència en el centre.
- Assistir a les reunions institucionals, si escau.

2.4. Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn

- Treballar en xarxa amb altres professionals del territori relacionats amb la primera infància per establir, en l'àmbit de la seva competència, mecanismes de prevenció i intervenció comunitària.
- Realitzar i/o participar en estudis i projectes de sensibilització, detecció i prevenció a la comunitat.
- Coordinar-se amb els diferents serveis públics i/o privat dels àmbits educatiu, sanitari i social, ja siguin generals o específics.

- Conèixer els recursos i institucions del territori relacionats amb la primera infància.
- Conèixer les característiques sociològiques de la població atesa.

2.5. Funcions en relació a la formació, recerca i docència

- Col·laborar, en l'àmbit de la seva competència, en la formació continuada dels professionals de diferents serveis, alumnes de pràctiques ...
- Impartir i/o participar en activitats formatives, jornades, cursos, seminaris, sessions bibliogràfiques, i en comissions de caràcter tècnic.
- Transmetre a la resta de l'equip els continguts i els coneixements adquirits en la formació continuada.
- Fer propostes de formació sobre les necessitats detectades per l'equip interdisciplinari o servei.
- Elaborar i participar en projectes d'investigació, docència i recerca en l'àmbit de l'atenció precoç interns i externs al centre.
- Analitzar, interpretar i sistematitzar casos individuals per detectar necessitats i realitzar les accions i/o actuacions corresponents.
- Col·laborar en estudis per mesurar el grau de satisfacció dels professionals, usuaris, ...
- Participar en grups de professionals del treball social en l'àmbit de l'atenció precoç.

2.6. Funcions en relació a la coordinació del centre

La coordinació del servei d'atenció precoç pot recaure en un dels professionals que formen part de l'equip. Per això, exercirà unes funcions determinades d'acord amb aquesta responsabilitat.

- Vetllar perquè el procés d'atenció a l'infant i la seva família compleixi els procediments establerts.
- Liderar i motivar l'equip i el servei per a la consecució del objectius.
- Informar i atendre les famílies i donar resposta a les queixes i suggeriments.
- Fomentar l'adequada coordinació entre la família i el servei.
- Promoure la participació activa a les reunions interdisciplinàries.
- Promoure i garantir la realització de les coordinacions internes i externes del servei.
- Gestionar els recursos humans del centre.
- Participar en la gestió econòmica i administrativa del centre, segons la tipologia del servei.
- Fer de pont entre l'equip del centre i la institució a la qual pertany, si s'escau.
- Exercir la representativitat del centre davant institucions i organismes.
- Promoure l'elaboració de la memòria d'activitat, i revisió i actualització dels protocols.
- Recollir les novetats normatives i informar-ne a l'equip, i vetllar pel compliment de tots els requisits de la normativa vigent.
- Promoure la participació dels professionals de l'equip a activitats formatives i de recerca.
- Promoure el coneixement del centre i el funcionament d'aquest a la població de referència i professionals de la zona.
- Fomentar la bona convivència en el centre.

3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL / ACTITUDINAL

3.1. Perfil professional

El professional de l'àmbit del treball social del servei d'atenció precoç han de tenir el títol universitari en treball social, amb una formació complementària específica en l'àmbit de l'atenció precoç.

3.2. Perfil aptitudinal i actitudinal

Es considera que les persones que treballin com a treballadors socials han de tenir unes competències professionals que li són pròpies, unes en funció de les habilitats i coneixements de tipus tècnic i organitzatiu que han rebut mitjançant la formació i unes altres competències de caràcter més transversal, que són comunes i transferibles a diferents contextos professionals, on les competències cognitives i emocionals adquireixen un pes específic.

Entenem per competències cognitives les capacitats i aptituds que la persona ha de tenir per processar informació i obtenir-ne resultats, mentre que les competències emocionals fan referència a les característiques, actituds o qualitats particularment significatives que una persona ha de tenir per a la bona realització de les seves activitats i responsabilitats professionals.

Per aquest perfil professional es consideren com capacitats adients les següents:

- Discernir adequadament la idoneïtat d'un recurs o intervenció.
- Ser coherent amb la tasca professional, tenint en compte el projecte del servei.
- Fer formació continuada en relació a la tasca professional.
- Respectar el codi deontològic de la professió.
- Prioritzar i organitzar-se les tasques a desenvolupar.
- Tenir capacitat per treballar a nivell individual i grupal.
- Reflexionar i actuar des d'una visió global.
- Desenvolupar l'empatia per tal de comprendre millor a l'altre.
- Ser objectiu i mantenir la distància professional adequada.
- Ser flexible: donar respostes immediates i intervenir en situacions imprevistes o noves.
- Saber activar i gestionar les capacitats personals.
- Mostrar-se obert a la crítica, tenir capacitat d'autocrítica.
- Tenir capacitat de negociació, contenció i mediació.
- Tenir capacitat d'observació i escolta activa.
- Tenir capacitat d'abstracció i anàlisi.
- Ser capaç de gestionar adequadament les emocions que provoca el propi treball.
- Tenir una actitud lliure de prejudicis i estereotips.
- Tenir capacitat de ser assertiu.
- Tenir interès per conèixer les altres disciplines de l'equip.
- Tenir capacitat per gestionar les emocions.

4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA

La formació específica s'ha d'entendre com a necessària per a tots aquells professionals en actiu o de nova contractació que intervinguin en un determinat àmbit d'actuació. La formació proposada és complementària a la seva titulació bàsica, és la mínima proposada en continguts i durada, i pot ser impartida en la seva totalitat o per mòduls d'acord amb les necessitats específiques dels professionals i de l'oferta dels centres docents.

La formació complementària específica hauria de ser, com a mínim, de 12 crèdits ECTS, equivalents entorn les 175 hores presencials, de les quals 50 hores destinades a la realització de pràctiques.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social es reserva el dret de revisar els continguts d'aquesta formació atenent, en tot cas, a les necessitats canviants de la societat catalana.

Metodologia activa i avaluació de competències

Les institucions que imparteixin aquests continguts hauran d'emprar una metodologia que garanteixi el desenvolupament efectiu de les competències professionals del col·lectiu en el seu lloc de treball.

El conjunt d'hores de formació es pot distribuir en dos grans blocs. Activitats presencials i activitats no presencials. Aquestes activitats s'hauran de repartir, de manera ponderada pels diferents blocs o mòduls de continguts.

Activitats presencials: la metodologia ha de ser activa, incorporant anàlisi d'experiències i treball a partir de casos pràctics. Les classes combinaran l'exposició dels professorat amb el diàleg reflexiu de les persones participants.

Activitats no presencials: assistir a activitats relacionades amb els blocs de contingut d'acord amb el professorat i participar en el treball en grup per a l'anàlisi d'experiències i de casos pràctics que després es presentaran i es debateran a classe.

Es marcaran les hores presencials per bloc o mòdul.

Es fa notar que la distribució d'hores pel que fa al pes de les pràctiques, és orientativa i la seva concreció es deixa a criteri de les institucions que imparteixin aquesta formació amb l'objectiu d'assolir un aprenentatge dinàmic i progressiu, orientat a millorar les competències professionals.

El sistema d'avaluació ha de permetre certificar el desenvolupament de les diferents competències conceptuals, procedimentals o actitudinals, i la capacitat de generalitzar-les als entorns laborals.

En aquest sentit, tant des del punt de vista de la metodologia d'aprenentatge com del sistema d'avaluació, es recomana l'ús de simulacions de casos o d'altres aproximacions a la pràctica real, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, estratègies i habilitats ajustades a les situacions diàries que hauran d'afrontar els diferents professionals.

El Departament de Benestar Social i Família es reserva el dret, en cas que ho cregui convenient, de revisar la metodologia i el sistema d'avaluació, com a responsable últim de la qualitat dels serveis que es presten als ciutadans.

4.1. Formació teòrica (125 hores)

4.1.1 Marc normatiu i ètica professional (15 hores)

- La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. Els serveis socials i les polítiques socials a Catalunya. La Cartera de serveis socials i prestacions socials. La xarxa de serveis d'atenció a la infància.
- La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència vinculada als infants.
- La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Conceptes bàsics: risc social, risc de desemparament, tutela, guarda. Mesures de protecció. Responsabilitats administratives i judicials que es deriven de les mesures de protecció.
- Introducció a l'atenció precoç. El Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç. L'atenció precoç, funcionament dels CDIAP i perfils professionals. El paper del/de la treballador/a social. Protocols d'actuació.
- La protecció de dades.
- La ètica i la deontologia aplicada en l'àmbit de l'atenció precoç.
- Coneixement dels recursos educatius, sanitaris i socials adreçats a la primera infància.

4.1.2 Desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Diagnòstic i intervenció precoç en els trastorns del desenvolupament (30 hores)

- El desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Definició de conceptes bàsics. Teories del desenvolupament. Bases neurològiques. Signes d'alarma, factors de risc i factors de protecció de la primera infància.
- Prematuritat. Prevenció, factors de risc, seqüeles.
- Retard del desenvolupament. Definició de conceptes bàsics. Prevenció. Valoració clínica. Etiologia. Seguiment. Exploracions complementaries. Diagnòstic. Tractament.
- Trastorns generalitzats del desenvolupament. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns emocionals, relacionals i conductuals de la primera infància. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns motrius i de l'organització del moviment. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Els trastorns sensorials, els trastorns de la percepció: la visió i l'audició, i els trastorns del llenguatge. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns derivats de la criança. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Pluridiscapacitat. La discapacitat intel·lectual. La plurideficiència. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Desatenció, maltractament i abús. Factors de risc. Efectes sobre el desenvolupament de l'infant.

4.1.3 Treball social en relació a les famílies (30 hores)

- El funcionament de les noves estructures familiars i dels diferents contextos socioculturals. Contextos de desenvolupament i intervenció. El marc familiar. La intervenció primerenca.
- El procés de la família amb un fill discapacitat.
- El procés de dol. Ajustament de les expectatives dels pares.
- La multiculturalitat, la infància i l'atenció precoç.
- Les dinàmiques familiars (a nivell pràctic).
- Necessitats i demandes de les famílies.
- Els diferents models de criança.
- La detecció i l'atenció a la primera infància en l'àmbit sociofamiliar (treball en xarxa).
- La relació assistencial i el treball social terapèutic/clínic.

4.1.4. Metodologia de la intervenció social (25 hores)

- El diagnòstic social.
- L'entrevista de treball social amb les famílies.
- L'avaluació diagnòstica (classificació de 0 a 6 anys).
- Els informes socials: redacció i estructura.
- El treball grupal.
- Atenció global de l'infant i la seva família dins el model interdisciplinari.
- Tècniques de mediació i negociació.

4.1.5. El treball en equip interdisciplinari (15 hores)

- El treball en equip interdisciplinari i la resolució de conflictes: concepte, metodologia, avaluació.
- Les tècniques del treball en equip i de resolució de conflictes.
- Les tècniques d'avaluació del treball interdisciplinari.
- Treball en equip, sistemes de coordinació i continuïtat assistencial.
- Comunicació intra i interpersonal en el treball en equip i la resolució de conflictes.
- El treball de les emocions del professional: recursos personals. Potencialitats i debilitats. Conflictes i dificultats. Barreres i resistències emocionals.

4.1.6 Millora de la qualitat (10 hores)

- Els conceptes generals de qualitat.
- L'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries i de les seves famílies.
- Les possibilitats de millora: detecció, prioritització, disseny d'accions correctores, implantació i avaluació.
- El disseny d'objectius de qualitat i monitoratge d'indicadors.

- L'elaboració, implantació i avaluació de procediments, protocols i registres per a l'atenció a les persones.

4.2. Formació en pràctiques (50 hores)

La formació en pràctiques s'ha de fer a partir d'un pla d'objectius que reculli el disseny i l'avaluació dels diferents apartats. Aquest pla d'objectius es desenvoluparà entre el centre docent i el centre en el qual es faran les pràctiques, mitjançant tutories, fent un seguiment continuat de cada estudiant per a conèixer el grau d'assoliment continuat dels objectius previstos inicialment.

ANNEX

**PARTICIPANTS AL SEMINARI DE TREBALL
TREBALLADOR/A SOCIAL**

DATES: 27 d'abril i 9 de maig de 2011

MARINA BONILLA BUENO
CDIAP ASPANIAS

VERÒNICA CALLES ALVAREZ
CDIAP SANTA TECLA

CRISTINA CELADA PEREZ
CDIAP EIPI NOU BARRIS

M.TERESA CRIACH PUIG
CDIAP BERGUEDÀ

PAULA FLORES VICENTE
CDIAP PASSEIG DE SANT JOAN

M. DOLORES GONZALEZ VACAS
CDIAP DAPSI CERDANYOLA/ CDIAP PARC TAULÍ

EVA GRAUS CARULLA
CDIAP PLA D'URGELL

GLORIA ICART ROVIRA
CDIAP TRIS-TRAS

ANNA LOPEZ ROMERO
CDIAP DAPSI SANT CUGAT/CDIAP DAPSI RUBÍ-CASTELLBISBAL

XISCA MORA COLL
CDIAP SEL SEGARRA

MARTA PADROS HORTA
CDIAP BAIX EMPORDÀ

SILVIA PLANELLA BATLLE
CDIAP PLA DE L'ESTANY

ADELA RODRÍGUEZ CIVIL
CDIAP MARTORELL

MIRIAM TARDAGUILA BENEITEZ
CDIAP BAIX Penedès

MERCÈ CLERIES GONZÀLEZ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

ISABEL CASTELLS SOLÀ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

PERFIL PROFESSIONAL FISIOTERAPEUTA

Acord aprovat en data 11 de novembre de 2011 pel Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social.

Sumari	pàg.
1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS	2
1.1 Introducció	2
1.2 Marc legal del servei d'atenció precoç	3
1.3 Objectius i metodologia	6
2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS	7
2.1 Funcions en relació a l'infant	7
2.2 Funcions en relació a la família	7
2.3 Funcions en relació a l'equip interdisciplinari	8
2.4 Funcions en relació al centre	8
2.5 Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn	9
2.6 Funcions en relació a la formació, recerca i docència	9
2.7 Funcions en relació a la coordinació del centre	9
3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL/ACTITUDINAL	11
3.1 Perfil professional	11
3.2 Perfil aptitudinal i actitudinal	11
4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA	12
Metodologia activa i avaluació de competències	12
4.1 Formació teòrica	13
4.2 Formació en pràctiques	15

Annex. Relació de persones participants en l'elaboració del perfil professional.

1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

1.1. Introducció

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, regula i ordena el Sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-ne l'accés universal per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població, i aconseguir que els serveis socials es prestin amb els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris per garantir la dignitat i la qualitat de vida de les persones.

Aquesta Llei defineix el Sistema de serveis socials com *'el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada que tenen per objecte l'atenció a persones que presenten situacions de necessitat i assegurar-ne el dret a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i socials'*.

Així doncs, el sistema públic de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones. Aquests serveis socials poden ser de titularitat de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada. A més, el sistema s'organitza en forma de xarxa per treballar en coordinació, i amb la col·laboració i el diàleg de tots els actors que intervenen en el procés d'atenció a les persones.

El sistema català de serveis socials s'estructura en serveis socials bàsics i especialitzats, que configuren la Xarxa de serveis socials d'atenció pública: els serveis socials bàsics són el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat a les persones usuàries i els àmbits familiar i social, i els serveis socials especialitzats s'organitzen atenent la tipologia de les necessitats, per tal de donar resposta a situacions i necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats.

La Llei de serveis socials incorpora la Cartera de serveis socials com a instrument que determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que inclou totes les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques del sistema públic de serveis socials. Cal tenir present que la Cartera de serveis socials i els reglaments que ordenen l'atenció bàsica i l'especialitzada han de fixar les ràtios de personal professional, les titulacions d'accés i els perfils professionals per assegurar la qualitat i l'eficiència en la prestació dels serveis socials garantits del sistema.

Altres aspectes remarcables de la Llei de serveis socials són, d'una banda, la incidència de la planificació dels serveis socials mitjançant l'elaboració, la participació i l'aprovació del Pla estratègic de serveis socials i, d'altra banda, la dedicació d'un títol sencer de la Llei a la formació i a la recerca en serveis socials, així com la dedicació d'un capítol als professionals dels serveis socials, en el sentit que l'organització del sistema públic de serveis socials ha de tenir el personal suficient amb la formació, la titulació, els coneixements, l'estabilitat laboral, la capacitat, el reconeixement social i laboral, i les aptituds que calguin per garantir l'eficiència i l'eficàcia en la prestació dels serveis socials.

Per tant, la millora professional de les persones que treballen en els serveis socials és cabdal per al conjunt del Sistema de serveis socials i ha de gaudir de l'atenció, el respecte i el suport necessaris per assegurar-ne la presència en la definició dels serveis socials.

Per a l'elaboració dels perfils professionals del Servei d'Atenció Precoç s'ha consultat la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011 i el Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç.

S'ha consultat, també, el document *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)* elaborat per la Taula Tècnica d'Atenció Precoç.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
Col·lecció Eines, número 10
Barcelona, 2010

Aquesta publicació recull els procediments bàsics en l'atenció directa dels infants que presenten necessitats, des de que es detecten les dificultats i es planteja la demanda d'intervenció fins que, un cop diagnosticada i desenvolupada l'atenció terapèutica adequada, l'infant rep la baixa del servei.

1.2. Marc legal del servei d'atenció precoç

Catalunya disposa d'una ampla xarxa de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), que han esdevingut centres especialitzats en l'atenció integral dels infants fins als sis anys amb dificultats i/o trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los. Com a serveis d'atenció pública, s'estenen per tot el territori català i treballen coordinats amb la resta de dispositius implicats en l'atenció de la petita i primera infància.

Els serveis d'atenció precoç són una de les prestacions que recull la **Cartera de serveis socials 2010-2011** (Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de serveis socials 2010-2011, DOGC núm. 5738, de 20 d'octubre de 2010) que fixa el conjunt de prestacions del Sistema públic de serveis socials a què té dret la ciutadania, alhora que impulsa el model de protecció social a Catalunya com un element imprescindible. La Cartera defineix el Servei d'atenció precoç de la següent manera:

Servei d'atenció precoç

Descripció

Servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que s'estén, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, perinatal, postnatal i petita infància.

Garantia de la prestació

Prestació garantida.

Objecte

Atendre la població infantil des de la concepció fins que l'infant compleixi els sis anys pel que fa a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament dels

trastorns del desenvolupament o les situacions de risc de patir-los.

Funcions	<ul style="list-style-type: none">- Realitzar un diagnòstic interdisciplinari funcional, sindròmic i etiològic del desenvolupament de l'infant, de la situació familiar i de l'entorn.- Efectuar l'avaluació continuada del desenvolupament de l'infant.- Fer la intervenció terapèutica interdisciplinària a l'infant i al seu entorn immediat de forma ambulatoria i periòdica.- Col·laborar i cooperar amb els serveis socials, sanitaris, educatius i altres que desenvolupin tasques a nivell de prevenció i detecció precoç dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil fins als sis anys.- Orientar les famílies fent l'assessorament i suport als pares o tutors en els continguts que li siguin propis.- Orientar els professionals de l'educació infantil en les etapes de 0 a 3 anys i de 3 a 6 anys pel que fa als trastorns del desenvolupament.- Les altres funcions establertes per l'ordenament jurídic vigent.
Situació de la població destinatària	Infants amb trastorn en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
Edat de la població destinatària	De 0 a 6 anys.
Forma de prestació	En establiment diürn.
Perfil dels professionals	Metge/essa neuropediatre/a, o de manera transitòria o excepcional metge/essa amb formació acreditada de pediatria o de neuropediatria; psicòleg/òloga amb formació acreditada en desenvolupament infantil; fisioterapeuta; logopeda; treballador/a social. Les figures professionals de psicomotricista i pedagog/a, tot i no ser obligatòries, són recomanables atès el ventall d'edat dels infants atesos.
Ràtios de professionals	Es garantiran professionals terapeutes suficients per tal que la freqüència assistencial mitjana en l'atenció dels infants quedi situada entre 0,8 i 1,2 hores setmanals.
Estàndards de qualitat	Publicació del Departament de Benestar Social i Família: "Indicadors d'avaluació de qualitat. Avaluació externa de qualitat dels centres de l'ICASS. Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç. Juny 2001".
Criteris d'accés – normativa reguladora	Els requisits per accedir a aquest servei són els següents: a) l'acreditació de la situació de necessitat, d'acord amb els articles 4 i 5 del Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç; b) el requisit d'edat establert en aquesta disposició; c) la residència habitual en un municipi de Catalunya; d) per a les persones estrangeres, els

requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i d'acollida i integració de les persones immigrades; e) la resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent.

També cal destacar el que estableix el **Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç**, pel que fa als aspectes que fan referència als requisits d'accés, els professionals i els establiments on es realitza el Servei d'Atenció Precoç:

Article 4

Persones que tenen dret als serveis i durada d'aquests

4.1 Tenen dret als serveis d'atenció precoç els infants, amb trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los, des del moment de la concepció i fins que compleixin els sis anys.

4.2 S'entén per trastorn en el desenvolupament, la disfunció transitòria o permanent ja sigui de caràcter neurològic, psicològic o sensorial que presenta un infant en el seu procés de maduració.

4.3 S'entén per risc de patir trastorn en el desenvolupament, quan l'infant es troba en una situació de caràcter biològic, psicològic o social que dificulta el seu desenvolupament.

4.4 La durada dels serveis serà la que precisi cada infant i s'estendrà fins que les necessitats d'atenció puguin ser cobertes pels serveis de caràcter general, ja siguin educatius, sanitaris o socials, en tot cas, quan compleixi l'edat de sis anys.

Article 5

Procediment d'accés

5.1 L'accés als serveis d'atenció precoç es pot efectuar d'ofici o a instància de part.

5.2 El procediment d'ofici l'insten els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç o directament o a partir dels casos provinents dels serveis sanitaris, dels serveis socials o dels serveis d'ensenyament.

5.3 El procediment a instància de part l'insten, mitjançant sol·licitud, els pares, els tutors o els guardadors.

5.4 El reconeixement i extinció del dret es produeix mitjançant document d'alta i baixa dels serveis emès pel Departament de Benestar Social i Família en aplicació de l'ordenament administratiu.

Article 8

Personal

8.1. Per realitzar les activitats i funcions indicades a l'article anterior, els serveis d'atenció precoç han de disposar de professionals amb formació en desenvolupament infantil i intervenció familiar i social, que formaran un equip interdisciplinari, dirigit per un responsable tècnic.

8.2. Els establiments específics on es prestin els serveis d'atenció precoç que formin part de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, han de comptar amb les especialitzacions en els àmbits de: neurologia infantil, psicologia clínica, logopèdia, fisioteràpia i treball social.

Article 9

Àmbits on es prestin els serveis i condicions materials dels establiments

9.1. Els serveis d'atenció precoç es prestin en un establiment específic o en l'entorn natural de l'infant.

9.2. Els establiments específics de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública on es prestin els serveis d'atenció precoç són els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els quals han de reunir les condicions materials que s'indiquen a l'annex.

1.3. Objectius i metodologia

Objectius

La proposta sobre el perfil professional de l'àmbit de la fisioteràpia del servei d'atenció precoç es fonamenta en les aportacions que es van fer sobre aquest tema en el seminari de treball , que va tenir lloc els dies 17 de maig i 3 de juny de 2011, d'acord amb la normativa vigent i la Cartera de serveis socials.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social amb funcions d'assessorament i aprovació dels perfils professionals adients a les funcions dels serveis del Sistema Català de Serveis Socials, ha d'incidir en la regulació de la capacitació professional del/la fisioterapeuta del servei d'atenció precoç.

La regulació de la capacitació professional corresponent implica:

1. Definir el perfil professional a partir de les funcions que ha d'exercir.
2. Proposar, a partir, d'aquest perfil, els requisits mínims d'accés i la formació específica complementària teoricopràctica per a aquests professionals.

Metodologia

En el seminari de treball van participar professionals en actiu de l'àmbit de la fisioteràpia de diferents zones geogràfiques i diferents tipologies de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, coordinats per representants de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i del Gabinet Tècnic del Departament de Benestar Social i Família.

Es van fer dues sessions de treball: en la primera sessió es van treballar les funcions del perfil professional, mentre que en la segona es va incidir en la formació i les aptituds i actituds per a l'exercici professional.

2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS

2.1. Funcions en relació a l'infant

- Realitzar i/o participar en l'entrevista d'acollida en els casos que estigui afectat el desenvolupament psicomotor de l'infant, així com informar sobre el servei d'atenció precoç i el seu funcionament.
- Realitzar i/o participar en l'anamnesi per recollir les dades de la història de l'infant.
- Realitzar la valoració fisioterapèutica de l'infant i aplicar les eines d'avaluació utilitzades en fisioteràpia pediàtrica.
- Valorar la necessitat de sol·licitar, si s'escau, proves específiques i la consulta a altres professionals.
- Participar en el procés diagnòstic: valorar les capacitats i les dificultats, el nivell evolutiu, el nivell funcional i el grau d'autonomia.
- Establir la hipòtesi diagnòstica en l'àmbit de la seva competència per aportar-la a l'equip interdisciplinari.
- Confeccionar el pla d'atenció terapèutica individualitzat amb els objectius a realitzar amb l'infant durant el tractament i planificar les estratègies d'intervenció.
- Aplicar les tècniques i tractaments, tenint en compte l'infant com a subjecte actiu del seu procés evolutiu.
- Revisar periòdicament el pla terapèutic, com a mínim un cop a l'any.
- Valorar i proposar la necessitat d'ajuts tècnics i d'altres elements de prevenció.
- Dissenyar, confeccionar i adaptar els ajuts tècnics.
- Aplicar o indicar, si s'escau, teràpies complementàries (activitat aquàtica, hipoteràpia, ...).
- Portar un registre actualitzat de les sessions amb les dades significatives.
- Elaborar els informes de l'infant en relació a l'àmbit de la seva competència.
- Indicar les adaptacions que s'escaiguin a l'entorn habitual de l'infant.
- Fer observació i orientació en l'àmbit educatiu de l'infant.
- Coordinar-se amb els professionals dels àmbits sanitari, educatiu i social que intervenen en l'atenció de l'infant.
- Participar en el procés de finalització de la relació terapèutica dels casos que no requereixen derivació, acompanyant l'infant i la família, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.
- Participar en el procés de derivació, si es considera necessari, de l'infant i la família, amb la finalitat de transferir la responsabilitat del tractament a un altre servei o dispositiu d'atenció a la primera infància, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.

2.2. Funcions en relació a la família

- Recollir la informació bàsica en relació amb els diferents aspectes evolutius i de desenvolupament globals de l'infant, els seus antecedents, els símptomes i les dificultats, així com les dades relacionades amb el seu entorn.

- Si és el professional responsable de l'entrevista d'acollida, informar la família sobre el servei d'atenció precoç i el seu funcionament i facilitar, si s'escau, la documentació necessària i la sol·licitud per iniciar el procés d'atenció.
- Realitzar o participar en l'entrevista de devolució del diagnòstic interdisciplinari transmetent les conclusions del procés diagnòstic i la proposta terapèutica.
- Facilitar la informació necessària per promoure la participació activa de l'infant i la seva família en el desenvolupament dels objectius a assolir, tenint en compte les seves capacitats i necessitats.
- Ajudar a entendre les dificultats de l'infant en cada moment i a descobrir-ne les seves capacitats.
- Escoltar, contenir i acompanyar els processos emocionals dels pares durant el procés terapèutic, afavorint els aspectes relacionals i de vincle.
- Orientar i donar suport a la criança, individualment o conjuntament amb un altre professional de l'equip.
- Assessorar, acompanyar i orientar la família en processos d'escolarització conjuntament amb els professionals interns i externs que intervenen en el cas.
- Fer entrevistes de suport i seguiment amb la família.

2.3. Funcions en relació a l'equip interdisciplinari

- Participar en les reunions periòdiques d'equip interdisciplinari.
- Elaborar, amb la resta de l'equip, criteris de funcionament de l'equip interdisciplinari i d'atenció a l'infant (priorització, derivació, tipologia d'atenció,...).
- Participar en la valoració interdisciplinària dels casos.
- Participar coordinadament en l'elaboració del diagnòstic, en el pla d'atenció terapèutica i del seguiment de casos, així com establir el professional de referència si és necessari.
- Realitzar tractament conjuntament amb altres professionals quan sigui necessari.
- Assessorar i aportar a l'equip la informació de l'àmbit de la seva competència.
- Participar en les sessions clíniques i espais de supervisió.
- Participar conjuntament amb l'equip en tasques de prevenció i coordinació.
- Participar en l'elaboració de plans de millora i línies d'actuació futures.
- Participar en la planificació de la baixa i/o derivació de l'infant a un altre servei.

2.4. Funcions en relació al centre

- Participar en la planificació d'objectius generals del CDIAP.
- Participar en l'elaboració de la memòria d'activitat anual, i facilitar les dades relatives a l'àmbit de la seva competència.
- Participar en la revisió i seguiment del reglament de règim intern i complir les seves normes i les de funcionament del centre.
- Col·laborar i participar en l'elaboració, aplicació i revisió dels protocols del servei d'atenció precoç i dels protocols de coordinació amb els recursos externs de diferents àmbits.
- Realitzar i/o participar en la posada en marxa de nous projectes.

- Col·laborar en el pla d'incorporació de nous professionals a l'equip.
- Vetllar per la protecció de dades i confidencialitat.
- Vetllar per la qualitat assistencial.
- Vetllar pel manteniment i bon ús del material i per la seva actualització.
- Assistir a les reunions institucionals, si s'escau.
- Participar conjuntament en els plans de millora del centre.
- Contribuir a la bona convivència del centre.

2.5. Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn

- Treballar en xarxa amb altres professionals del territori relacionats amb la primera infància per establir, en l'àmbit de la seva competència, mecanismes de prevenció i intervenció comunitària.
- Realitzar i/o participar en estudis i projectes de sensibilització, detecció i prevenció a la comunitat.
- Participar en campanyes de divulgació i prevenció en col·laboració amb els dispositius d'atenció a la primera infància de la zona sobre el desenvolupament psicomotor de l'infant i les seves alteracions i cura.
- Coordinar-se amb els diferents serveis públics i/o privats dels àmbits educatiu, sanitari i social, ja siguin generals o específics.
- Col·laborar i fer la coordinació amb els tècnics ortopèdics de la zona.
- Conèixer els recursos i institucions del territori relacionats amb la primera infància.
- Conèixer les característiques sociològiques de la població atesa.

2.6. Funcions en relació a la formació, recerca i docència

- Col·laborar, en l'àmbit de la seva competència, en la formació continuada dels professionals del servei d'atenció precoç i d'altres serveis i en la formació d'alumnes de pràctiques...
- Impartir i/o participar en activitats formatives, jornades, cursos, seminaris i en comissions de caràcter tècnic.
- Transmetre a la resta de l'equip els continguts i els coneixements adquirits en la formació continuada.
- Fer propostes de formació sobre les necessitats detectades per l'equip interdisciplinari o servei.
- Elaborar i participar en estudis, projectes d'investigació, docència i recerca en l'àmbit de l'atenció precoç interns i externs al centre.

2.7. Funcions en relació a la coordinació del centre

La coordinació del servei d'atenció precoç pot recaure en un dels professionals que formen part de l'equip, per això, exercirà unes funcions determinades d'acord amb aquesta responsabilitat.

- Vetllar perquè el procés d'atenció a l'infant i la seva família compleixi els procediments establerts.
- Liderar i motivar l'equip i el servei per a la consecució del objectius.

- Informar i atendre les famílies i donar resposta a les queixes i suggeriments.
- Fomentar l'adequada coordinació entre la família i el servei.
- Promoure la participació activa a les reunions interdisciplinàries.
- Promoure i garantir la realització de les coordinacions internes i externes del servei.
- Gestionar els recursos humans del centre.
- Participar en la gestió econòmica i administrativa del centre, segons la tipologia del servei.
- Fer de pont entre l'equip del centre i la institució a la qual pertany, si s'escau.
- Exercir la representativitat del centre davant institucions i organismes.
- Promoure l'elaboració de la memòria d'activitat, i revisió i actualització dels protocols.
- Recollir les novetats normatives i informar-ne a l'equip, i vetllar pel compliment de tots els requisits de la normativa vigent.
- Promoure la participació dels professionals de l'equip a activitats formatives i de recerca.
- Promoure el coneixement del centre i el funcionament d'aquest a la població de referència i professionals de la zona.
- Fomentar la bona convivència en el centre.

3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL / ACTITUDINAL

3.1. Perfil professional

El professional de l'àmbit de la fisioteràpia del servei d'atenció precoç han de tenir el títol universitari en fisioteràpia, amb una formació complementària específica en l'àmbit de l'atenció precoç.

3.2. Perfil aptitudinal i actitudinal

Es considera que les persones que treballin com a fisioterapeutes han de tenir unes competències professionals que li són pròpies en funció de les habilitats i coneixements de tipus tècnic i organitzatiu que han rebut mitjançant la formació i unes altres competències de caràcter més transversal que són comunes i transferibles a diferents contextos professionals, on les competències cognitives i emocionals adquireixen un pes específic.

Entenem per competències cognitives les capacitats i aptituds que la persona ha de tenir per processar informació i obtenir-ne resultats mentre que les competències emocionals fan referència a les característiques, actituds o qualitats particularment significatives que una persona ha de tenir per a la bona realització de les seves activitats i responsabilitats.

Per aquest perfil professional es consideren com capacitats adients les següents:

- Respectar el codi deontològic de la professió.
- Reconèixer i potenciar les competències de les famílies i els infants.
- Tenir capacitat de gestió i organització.
- Desenvolupar la creativitat i capacitat d'optimitzar els recursos.
- Tenir empatia i control emocional.
- Tenir capacitat d'autocrítica.
- Tenir capacitat d'escolta activa i objectiva, des del respecte.
- Tenir motivació i constància.
- Tenir capacitat d'observació i anàlisi.
- Tenir assertivitat.
- Tenir capacitat de resistència i tolerància a la frustració i a la pressió.
- Tenir flexibilitat i adaptabilitat.
- Tenir capacitat de comunicar-se.
- Saber treballar en equip.
- Tenir respecte pels companys i capacitat de treballar en equip.
- Tenir capacitat per gestionar les emocions.

4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA

La formació específica s'ha d'entendre com a necessària per a tots aquells professionals en actiu o de nova contractació que intervinguin en un determinat àmbit d'actuació. La formació proposada és complementària a la seva titulació bàsica, és la mínima proposada en continguts i durada, i pot ser impartida en la seva totalitat o per mòduls d'acord amb les necessitats específiques dels i les professionals i de l'oferta dels centres docents.

La formació complementària específica hauria de ser, com a mínim, de 12 crèdits ECTS, equivalents entorn les 175 hores presencials, de les quals 50 hores destinades a la realització de pràctiques.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social es reserva el dret de revisar els continguts d'aquesta formació atenent, en tot cas, a les necessitats canviants de la societat catalana.

Metodologia activa i avaluació de competències

Les institucions que imparteixin aquests continguts hauran d'emprar una metodologia que garanteixi el desenvolupament efectiu de les competències professionals del col·lectiu en el seu lloc de treball.

El conjunt d'hores de formació es pot distribuir en dos grans blocs. Activitats presencials i activitats no presencials. Aquestes activitats s'hauran de repartir, de manera ponderada pels diferents blocs o mòduls de continguts.

Activitats presencials: la metodologia ha de ser activa, incorporant anàlisi d'experiències i treball a partir de casos pràctics. Les classes combinaran l'exposició dels professorat amb el diàleg reflexiu de les persones participants.

Activitats no presencials: assistir a activitats relacionades amb els blocs de contingut d'acord amb el professorat. Participació i treball en grup per a l'anàlisi d'experiències i de casos pràctics que després es presentaran i es debatran a classe.

Es marcaran les hores presencials per bloc o mòdul.

Es fa notar que la distribució d'hores pel que fa al pes de les pràctiques, és orientativa i la seva concreció es deixa a criteri de les institucions que imparteixin aquesta formació amb l'objectiu d'assolir un aprenentatge dinàmic i progressiu, orientat a millorar les competències professionals.

El sistema d'avaluació ha de permetre certificar el desenvolupament de les diferents competències conceptuals, procedimentals o actitudinals, i la capacitat de generalitzar-les als entorns laborals.

En aquest sentit, tant des del punt de vista de la metodologia d'aprenentatge com del sistema d'avaluació, es recomana l'ús de simulacions de casos o d'altres aproximacions a la pràctica real, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, estratègies i habilitats ajustades a les situacions diàries que hauran d'afrontar els diferents professionals.

El Departament Benestar Social i Família es reserva el dret, en cas que ho cregui convenient, de revisar la metodologia i el sistema d'avaluació, com a responsable últim de la qualitat dels serveis que es presten als ciutadans.

4.1. Formació teòrica (125 hores)

4.1.1. Marc normatiu i ètica professional (15 hores)

- La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. Els serveis socials i les polítiques socials a Catalunya. La Cartera de serveis socials i prestacions socials. La xarxa de serveis d'atenció a la infància.
- La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència vinculada als infants.
- La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Conceptes bàsics: risc social, risc de desemparament, tutela, guarda. Mesures de protecció. Responsabilitats administratives i judicials que es deriven de les mesures de protecció.
- Introducció a l'atenció precoç. El Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç. L'atenció precoç, funcionament dels CDIAP i perfils professionals. El paper del/de la fisioterapeuta. Protocols d'actuació.
- La protecció de dades.
- La ètica i la deontologia aplicada en l'àmbit de l'atenció precoç.
- Coneixement dels recursos educatius, sanitaris i socials adreçats a la primera infància.

4.1.2. Desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Diagnòstic i intervenció precoç en els trastorns del desenvolupament (30 hores)

- El desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Definició de conceptes bàsics. Teories del desenvolupament. Bases neurològiques. Signes d'alarma, factors de risc i factors de protecció de la primera infància.
- Prematuritat. Prevenció, factors de risc, seqüeles.
- Retard del desenvolupament. Definició de conceptes bàsics. Prevenció. Valoració clínica. Etiologia. Seguiment. Exploracions complementaries. Diagnòstic. Tractament.
- Trastorns generalitzats del desenvolupament. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns emocionals, relacionals i conductuals de la primera infància. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns motrius i de l'organització del moviment. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Els trastorns sensorials, els trastorns de la percepció: la visió i l'audició, i els trastorns del llenguatge. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns derivats de la criança. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Pluridiscapacitat. La discapacitat intel·lectual. La plurideficiència. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Desatenció, maltractament i abús. Factors de risc. Efectes sobre el desenvolupament de l'infant.

4.1.3. Metodologia i tècniques de la intervenció fisioterapèutica (35 hores)

- Neurofisiologia del control motriu. Desenvolupament i aprenentatge.
- Introducció a la psicologia evolutiva infantil.
- Trastorns del desenvolupament. Síntomes i signes. Etiologia, evolució, pronòstic, principals intervencions mèdiques i quirúrgiques.
- Factors de risc biològic i social.
- Aspectes emocionals del fisioterapeuta en la relació terapèutica amb l'infant i la seva família.
- Tècniques de fisioteràpia pediàtrica: observació, valoració i tractament.
- Tècniques de fisioteràpia respiratòria.
- Tècniques de comunicació augmentativa i alternativa.
- Tècniques d'alimentació i deglució.
- Tècniques complementàries: activitats aquàtiques, psicomotricitat, estimulació sensorial, basal, hipoteràpia...
- Tècniques de joc terapèutic. Evolució i sentit del joc.
- Ajuts tècnics. Fèrules i ortesis.
- Coordinació amb altres dispositius de la petita infància. La seva organització i professionals que intervenen.

4.1.4. Treball en relació amb les famílies (20 hores)

- La família com a context de desenvolupament de l'infant. Models de família: estructures, patrons relacionals, dinàmiques de funcionament, competències parentals, relacions conjugals. Importància del vincle i la seva influència en el desenvolupament. Estratègies cognitives i emocionals.
- El procés de dol. Ajustament de les expectatives dels pares.
- El procés de la família amb un fill discapacitat.
- La diversitat cultural: creences i valors.
- Treball en grups (pares, infants).

4.1.5. El treball en equip interdisciplinari (15 hores)

- El treball en equip interdisciplinari i la resolució de conflictes: concepte, metodologia, avaluació.
- Les tècniques del treball en equip i de resolució de conflictes.
- Les tècniques d'avaluació del treball interdisciplinari.
- Treball en equip, sistemes de coordinació i continuïtat assistencial.
- Comunicació intra i interpersonal en el treball en equip i la resolució de conflictes.
- El treball de les emocions del professional: recursos personals. Potencialitats i debilitats. Conflictes i dificultats. Barreres i resistències emocionals.

4.1.6. Millora de la qualitat (10 hores)

- Els conceptes generals de qualitat.
- L'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries i de les seves famílies.
- Les possibilitats de millora: detecció, priorització, disseny d'accions correctores, implantació i avaluació.
- El disseny d'objectius de qualitat i monitoratge d'indicadors.
- L'elaboració, implantació i avaluació de procediments, protocols i registres per a l'atenció a les persones.

4.2. Formació en pràctiques (50 hores)

La formació en pràctiques s'ha de fer a partir d'un pla d'objectius que reculli el disseny i l'avaluació dels diferents apartats. Aquest pla d'objectius es desenvoluparà entre el centre docent i el centre en el qual es faran les pràctiques, mitjançant tutories, fent un seguiment continuat de cada estudiant per a conèixer el grau d'assoliment continuat dels objectius previstos inicialment.

ANNEX

**PARTICIPANTS AL SEMINARI DE TREBALL
FISIOTERAPEUTA**

DATES: 17 de maig i 3 de juny de 2011

MARGARITA BOERO SUGRAÑES
CDIAP CORNELLÀ

MONTSE CARRERA MASSANA
CDIAP DEL SOLSONÈS

MARIBEL FEIXAS I CONDOM
CDIAP CAD GIRONA

SOFIA GARCIA HUTESA
CDIAP PARC TAULÍ

RAQUEL LOPEZ ALBA
CDIAP EQUIP 40

MIREIA MARTINEZ GARCIA
CDIAP SPAITR3S/ CDIAP FUNDACIÓ CATALANA SÍNDROME DE DOWN

CARLES ALBERT MONTSERRAT GONZALEZ
CDIAP MOLLET

NANI MORA LOPEZ
CDIAP FUNDACIÓ MAP

SÒNIA NAVARRO POQUET
CDIAP AGALMA

NÚRIA PEDRET ROMERO
CDIAP CAD TERRASSA

BERTA RODRÍGUEZ MARTÍN
CDIAP ASPACE

MONTSERRAT SORONELAS BIARNÉS
CDIAP ONA

MARTA VALENTIN GUDIOL
CDIAP SANT ADRIÀ

SARA VENDRELL VALLS
CDIAP EIPI CIUTAT VELLA

MERCÈ CLERIES GONZÀLEZ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

ISABEL CASTELLS SOLÀ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

PERFIL PROFESSIONAL

LOGOPEDA

Acord aprovat en data 11 de novembre de 2011 pel Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social.

Sumari	pàg.
1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS	2
1.1 Introducció	2
1.2 Marc legal del servei d'atenció precoç	3
1.3 Objectius i metodologia	6
2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS	7
2.1 Funcions en relació a l'infant	7
2.2 Funcions en relació a la família.....	7
2.3 Funcions en relació a l'equip interdisciplinari	8
2.4 Funcions en relació al centre.....	8
2.5 Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn.....	9
2.6 Funcions en relació a la formació, recerca i docència.....	9
2.7 Funcions en relació a la coordinació del centre.....	9
3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL/ACTITUDINAL	11
3.1 Perfil professional	11
3.2 Perfil aptitudinal i actitudinal	11
4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA.....	13
Metodologia activa i avaluació de competències.....	13
4.1 Formació teòrica.....	14
4.2 Formació en pràctiques	16

Annex. Relació de persones participants en l'elaboració del perfil professional.

1. JUSTIFICACIÓ I OBJECTIUS

1.1. Introducció

La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, regula i ordena el Sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-ne l'accés universal per fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població, i aconseguir que els serveis socials es prestin amb els requisits i els estàndards de qualitat òptims necessaris per garantir la dignitat i la qualitat de vida de les persones.

Aquesta Llei defineix el Sistema de serveis socials com *'el conjunt integrat de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions de titularitat pública i privada que tenen per objecte l'atenció a persones que presenten situacions de necessitat i assegurar-ne el dret a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i socials'*.

Així doncs, el sistema públic de serveis socials és integrat pel conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions destinats a assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de llurs necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social i del benestar de les persones. Aquests serveis socials poden ser de titularitat de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada. A més, el sistema s'organitza en forma de xarxa per treballar en coordinació, i amb la col·laboració i el diàleg de tots els actors que intervenen en el procés d'atenció a les persones.

El sistema català de serveis socials s'estructura en serveis socials bàsics i especialitzats, que configuren la Xarxa de serveis socials d'atenció pública: els serveis socials bàsics són el primer nivell del sistema públic de serveis socials i la garantia de més proximitat a les persones usuàries i els àmbits familiar i social, i els serveis socials especialitzats s'organitzen atenent la tipologia de les necessitats, per tal de donar resposta a situacions i necessitats que requereixen una especialització tècnica o la disposició de recursos determinats.

La Llei de serveis socials incorpora la Cartera de serveis socials com a instrument que determina el conjunt de prestacions de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública i que inclou totes les prestacions de serveis, econòmiques i tecnològiques del sistema públic de serveis socials. Cal tenir present que la Cartera de serveis socials i els reglaments que ordenen l'atenció bàsica i l'especialitzada han de fixar les ràtios de personal professional, les titulacions d'accés i els perfils professionals per assegurar la qualitat i l'eficiència en la prestació dels serveis socials garantits del sistema.

Altres aspectes remarcables de la Llei de serveis socials són, d'una banda, la incidència de la planificació dels serveis socials mitjançant l'elaboració, la participació i l'aprovació del Pla estratègic de serveis socials i, d'altra banda, la dedicació d'un títol sencer de la Llei a la formació i a la recerca en serveis socials, així com la dedicació d'un capítol als professionals dels serveis socials, en el sentit que l'organització del sistema públic de serveis socials ha de tenir el personal suficient amb la formació, la titulació, els coneixements, l'estabilitat laboral, la capacitat, el reconeixement social i laboral, i les aptituds que calguin per garantir l'eficiència i l'eficàcia en la prestació dels serveis socials.

Per tant, la millora professional de les persones que treballen en els serveis socials és cabdal per al conjunt del Sistema de serveis socials i ha de gaudir de l'atenció, el respecte i el suport necessaris per assegurar-ne la presència en la definició dels serveis socials.

Per a l'elaboració dels perfils professionals del Servei d'Atenció Precoç s'ha consultat la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials, el Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de Serveis Socials 2010-2011 i el Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç.

S'ha consultat, també, el document *Recull de procediments d'atenció directa per als centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)* elaborat per la Taula Tècnica d'Atenció Precoç.

Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social i Família. Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
Col·lecció Eines, número 10
Barcelona, 2010

Aquesta publicació recull els procediments bàsics en l'atenció directa dels infants que presenten necessitats, des de que es detecten les dificultats i es planteja la demanda d'intervenció fins que, un cop diagnosticada i desenvolupada l'atenció terapèutica adequada, l'infant rep la baixa del servei.

1.2. Marc legal del servei d'atenció precoç

Catalunya disposa d'una ampla xarxa de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), que han esdevingut centres especialitzats en l'atenció integral dels infants fins als sis anys amb dificultats i/o trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los. Com a serveis d'atenció pública, s'estenen per tot el territori català i treballen coordinats amb la resta de dispositius implicats en l'atenció de la petita i primera infància.

Els serveis d'atenció precoç són una de les prestacions que recull la **Cartera de serveis socials 2010-2011** (Decret 142/2010, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la Cartera de serveis socials 2010-2011, DOGC núm. 5738, de 20 d'octubre de 2010) que fixa el conjunt de prestacions del Sistema públic de serveis socials a què té dret la ciutadania, alhora que impulsa el model de protecció social a Catalunya com un element imprescindible. La Cartera defineix el Servei d'atenció precoç de la següent manera:

Servei d'atenció precoç

Descripció

Servei que incideix en els trastorns del desenvolupament infantil i les situacions de risc que puguin provocar-los. El servei ofereix un conjunt d'actuacions de caire preventiu, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, que s'estén, en un sentit ampli, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els sis anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, perinatal, postnatal i petita infància.

Garantia de la prestació

Prestació garantida.

Objecte

Atendre la població infantil des de la concepció fins que l'infant compleixi els sis anys pel que fa a la prevenció, la detecció, el diagnòstic i el tractament dels

trastorns del desenvolupament o les situacions de risc de patir-los.

Funcions	<ul style="list-style-type: none">- Realitzar un diagnòstic interdisciplinari funcional, sindròmic i etiològic del desenvolupament de l'infant, de la situació familiar i de l'entorn.- Efectuar l'avaluació continuada del desenvolupament de l'infant.- Fer la intervenció terapèutica interdisciplinària a l'infant i al seu entorn immediat de forma ambulatoria i periòdica.- Col·laborar i cooperar amb els serveis socials, sanitaris, educatius i altres que desenvolupin tasques a nivell de prevenció i detecció precoç dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil fins als sis anys.- Orientar les famílies fent l'assessorament i suport als pares o tutors en els continguts que li siguin propis.- Orientar els professionals de l'educació infantil en les etapes de 0 a 3 anys i de 3 a 6 anys pel que fa als trastorns del desenvolupament.- Les altres funcions establertes per l'ordenament jurídic vigent.
Situació de la població destinatària	Infants amb trastorn en el desenvolupament o amb risc de patir-los.
Edat de la població destinatària	De 0 a 6 anys.
Forma de prestació	En establiment diürn.
Perfil dels professionals	Metge/essa neuropediatre/a, o de manera transitòria o excepcional metge/essa amb formació acreditada de pediatria o de neuropediatria; psicòleg/òloga amb formació acreditada en desenvolupament infantil; fisioterapeuta; logopeda; treballador/a social. Les figures professionals de psicomotricista i pedagog/a, tot i no ser obligatòries, són recomanables atès el ventall d'edat dels infants atesos.
Ràtios de professionals	Es garantiran professionals terapeutes suficients per tal que la freqüència assistencial mitjana en l'atenció dels infants quedi situada entre 0,8 i 1,2 hores setmanals.
Estàndards de qualitat	Publicació del Departament de Benestar Social i Família: "Indicadors d'avaluació de qualitat. Avaluació externa de qualitat dels centres de l'ICASS. Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç. Juny 2001".
Criteris d'accés – normativa reguladora	Els requisits per accedir a aquest servei són els següents: a) l'acreditació de la situació de necessitat, d'acord amb els articles 4 i 5 del Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç; b) el requisit d'edat establert en aquesta disposició; c) la residència habitual en un municipi de Catalunya; d) per a les persones estrangeres, els

requisits establerts en la normativa vigent d'estrangeria i d'acollida i integració de les persones immigrades; e) la resta de requisits d'accés establerts en l'ordenament jurídic vigent.

També cal destacar el que estableix el **Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç**, pel que fa als aspectes que fan referència als requisits d'accés, els professionals i els establiments on es realitza el Servei d'Atenció Precoç:

Article 4

Persones que tenen dret als serveis i durada d'aquests

4.1 Tenen dret als serveis d'atenció precoç els infants, amb trastorns en el seu desenvolupament o amb risc de patir-los, des del moment de la concepció i fins que compleixin els sis anys.

4.2 S'entén per trastorn en el desenvolupament, la disfunció transitòria o permanent ja sigui de caràcter neurològic, psicològic o sensorial que presenta un infant en el seu procés de maduració.

4.3 S'entén per risc de patir trastorn en el desenvolupament, quan l'infant es troba en una situació de caràcter biològic, psicològic o social que dificulta el seu desenvolupament.

4.4 La durada dels serveis serà la que precisi cada infant i s'estendrà fins que les necessitats d'atenció puguin ser cobertes pels serveis de caràcter general, ja siguin educatius, sanitaris o socials, en tot cas, quan compleixi l'edat de sis anys.

Article 5

Procediment d'accés

5.1 L'accés als serveis d'atenció precoç es pot efectuar d'ofici o a instància de part.

5.2 El procediment d'ofici l'insten els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç o directament o a partir dels casos provinents dels serveis sanitaris, dels serveis socials o dels serveis d'ensenyament.

5.3 El procediment a instància de part l'insten, mitjançant sol·licitud, els pares, els tutors o els guardadors.

5.4 El reconeixement i extinció del dret es produeix mitjançant document d'alta i baixa dels serveis emès pel Departament de Benestar Social i Família en aplicació de l'ordenament administratiu.

Article 8

Personal

8.1. Per realitzar les activitats i funcions indicades a l'article anterior, els serveis d'atenció precoç han de disposar de professionals amb formació en desenvolupament infantil i intervenció familiar i social, que formaran un equip interdisciplinari, dirigit per un responsable tècnic.

8.2. Els establiments específics on es prestin els serveis d'atenció precoç que formin part de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, han de comptar amb les especialitzacions en els àmbits de: neurologia infantil, psicologia clínica, logopèdia, fisioteràpia i treball social.

Article 9

Àmbits on es prestin els serveis i condicions materials dels establiments

9.1. Els serveis d'atenció precoç es prestin en un establiment específic o en l'entorn natural de l'infant.

9.2. Els establiments específics de la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública on es prestin els serveis d'atenció precoç són els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), els quals han de reunir les condicions materials que s'indiquen a l'annex.

1.3. Objectius i metodologia

Objectius

La proposta sobre el perfil professional de l'àmbit de la logopèdia del servei d'atenció precoç es fonamenta en les aportacions que es van fer sobre aquest tema en el seminari de treball, que va tenir lloc els dies 21 de juny i 5 de juliol de 2011, d'acord amb la normativa vigent i la Cartera de serveis socials.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social amb funcions d'assessorament i aprovació dels perfils professionals adients a les funcions dels serveis del Sistema Català de Serveis Socials, ha d'incidir en la regulació de la capacitació professional del/la logopeda del servei d'atenció precoç.

La regulació de la capacitació professional corresponent implica:

1. Definir el perfil professional a partir de les funcions que ha d'exercir.
2. Proposar, a partir, d'aquest perfil, els requisits mínims d'accés i la formació específica complementària teoricopràctica per a aquests professionals.

Metodologia

En el seminari de treball van participar professionals en actiu de l'àmbit de la logopèdia de diferents zones geogràfiques i diferents tipologies de centres de desenvolupament infantil i atenció precoç de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública, coordinats per representants de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials i del Gabinet Tècnic del Departament de Benestar Social i Família.

Es van fer dues sessions de treball: en la primera sessió es van treballar les funcions del perfil professional, mentre que en la segona es va incidir en la formació i les aptituds i actituds per a l'exercici professional.

2. DEFINICIÓ DE LES FUNCIONS DEL/LA LOGOPEDA

2.1. Funcions en relació a l'infant

- Realitzar i/o participar en l'entrevista d'acollida en els casos que es consideri oportú, així com informar sobre el servei d'atenció precoç i el seu funcionament.
- Realitzar i/o participar en l'anamnesi per recollir les dades de la història de l'infant necessàries per a l'avaluació i el diagnòstic logopèdic.
- Realitzar la valoració diagnòstica, utilitzant, si fossin necessàries, les tècniques d'observació i les proves estandaritzades.
- Valorar la necessitat de sol·licitar, si s'escau, proves específiques i la consulta a altres professionals.
- Establir la hipòtesi diagnòstica en l'àmbit de la seva competència per aportar-la a l'equip interdisciplinari.
- Elaborar i/o participar en el pla d'atenció terapèutica individual en l'àmbit de la seva competència, contemplant el seguiment evolutiu i el tractament directe de l'infant.
- Aplicar els tractaments logopèdics amb els mètodes, tècniques i recursos més adequats, sense perdre la globalitat de l'infant.
- Revisar el diagnòstic i el pla terapèutic de forma periòdica segons l'evolució de l'infant.
- Elaborar informes d'exploració, de seguiment i d'epícrisi i/o derivació.
- Realitzar valoracions logopèdiques complementàries i donar suport, en l'àmbit de la seva competència, en els casos d'infants assumits per altres professionals de l'equip.
- Crear grups terapèutics o participar-hi.
- Participar en sessions conjuntes amb altres professionals que intervenen en l'atenció a l'infant.
- Participar en el procés de finalització de la relació terapèutica dels casos que no requereixen derivació, acompanyant l'infant i la família, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.
- Participar en el procés de derivació, si es considera necessari, de l'infant i la família, amb la finalitat de transferir la responsabilitat del tractament a un altre servei o dispositiu d'atenció a la primera infància, així com gestionar la desvinculació de la família amb el servei.

2.2. Funcions en relació a la família

- Fer participar a la família a les sessions d'intervenció terapèutica de l'infant, sempre que es cregui oportú.
- Realitzar i/o participar en l'entrevista de devolució del diagnòstic interdisciplinari, consensuant els objectius de la intervenció, la freqüència d'atenció i la participació de la família.
- Acompanyar a la família en els processos de criança i evolució del seu fill que afavoreixin el vincle, la comunicació i el desenvolupament de l'infant.
- Acompanyar els pares en el procés de comprensió i acceptació de les dificultats de l'infant.
- Facilitar estratègies i actituds comunicatives que afavoreixin el desenvolupament de l'Infant, potenciant i recuperant les capacitats pròpies de cada família.

- Participar en la gestió de grups de pares, treballant diferents aspectes de la criança (hàbits, alimentació,) i del desenvolupament de l'infant.
- Fer entrevistes periòdiques amb les famílies per orientar, informar i formar sobre aspectes evolutius específics en l'àmbit de la seva competència.

2.3.Funcions en relació a l'equip interdisciplinari

- Participar en les reunions periòdiques de l'equip interdisciplinari.
- Elaborar, amb la resta de l'equip, criteris de funcionament de l'equip interdisciplinari i d'atenció a l'infant (priorització, derivació, tipologia d'atenció,...).
- Participar en la valoració interdisciplinària dels casos.
- Participar coordinadament en l'elaboració del diagnòstic i el pla d'atenció terapèutica, així com establir el professional de referència si és necessari.
- Participar en les reunions de coordinació específiques de terapeutes de casos compartits.
- Participar, si s'escau, en les reunions de professionals de l'àrea de logopèdia.
- Assessorar i aportar a l'equip la informació de l'àmbit de la seva competència.
- Informar a l'equip de l'evolució dels tractaments, així com les incidències que puguin sorgir.
- Assessorar, aportar i compartir amb l'equip la informació sobre aspectes específics relacionats amb recursos, material, etc.
- Realitzar sessions d'observació conjunta amb altres professionals per compartir coneixements amb les altres disciplines.
- Participar en les sessions de supervisió clínica de casos.
- Participar en l'elaboració de plans de millora i línies d'actuació futures.
- Participar conjuntament amb l'equip en tasques de prevenció i coordinació, i planificar els processos del treball en xarxa.
- Participar en la planificació de la baixa i/o derivació de l'infant a un altre servei.

2.4.Funcions en relació al centre

- Participar en la planificació d'objectius generals del servei d'atenció precoç.
- Participar en la revisió i seguiment del reglament de règim intern i complir les seves normes i les de funcionament del centre.
- Col·laborar i participar en l'adequació, manteniment i actualització dels espais i del material terapèutic.
- Generar material específic per a la realització dels tractaments i contribuir al seu manteniment i bon ús.
- Vetllar per la protecció de dades i per la seva confidencialitat.
- Participar en l'elaboració de la memòria d'activitat anual, i facilitar les dades relatives a l'àmbit de la seva competència.
- Vetllar per la qualitat assistencial.
- Participar en l'elaboració i revisió dels protocols del centre.
- Participar en les comissions de treball que es proposin des del centre.

- Col·laborar en el pla de nova incorporació de professionals a l'equip.
- Realitzar i/o participar en la posada en marxa de nous projectes.
- Assistir a les reunions de treball.
- Contribuir a la bona convivència en el centre.

2.5.Funcions en relació amb altres professionals, comunitat i/o entorn

- Treballar en xarxa amb altres professionals del territori relacionats amb la primera infància per establir, en l'àmbit de la seva competència, mecanismes de prevenció i intervenció comunitària.
- Coordinar-se amb els diferents serveis públics i/o privats dels àmbits educatiu, sanitari i social, ja siguin generals o específics.
- Realitzar i/o participar en estudis i projectes de sensibilització, detecció i prevenció a la comunitat.
- Participar en campanyes de divulgació i prevenció, en col·laboració amb els dispositius d'atenció a la primera infància de la zona.
- Conèixer els recursos i institucions del territori relacionats amb la primera infància.
- Conèixer les característiques sociològiques de la població atesa.

2.6.Funcions en relació a la formació, recerca i docència

- Col·laborar, en l'àmbit de la seva competència, en la formació continuada dels professionals de diferents serveis, alumnes de pràctiques,....
- Impartir i/o participar en activitats formatives, jornades, cursos, seminaris i en comissions de caràcter tècnic.
- Transmetre a la resta de l'equip els continguts i els coneixements adquirits en la formació continuada.
- Fer propostes de formació sobre les necessitats detectades per l'equip interdisciplinari o servei.
- Elaborar i participar en estudis, projectes d'investigació, publicacions, docència i recerca en l'àmbit de l'atenció precoç interns o externs al centre.

2.7. Funcions en relació a la coordinació del centre

La coordinació del servei d'atenció precoç pot recaure en un dels professionals que formen part de l'equip, per això, exercirà unes funcions determinades d'acord amb aquesta responsabilitat.

- Vetllar perquè el procés d'atenció a l'infant i la seva família compleixi els procediments establerts.
- Liderar i motivar l'equip i el servei per a la consecució del objectius.
- Informar i atendre les famílies i donar resposta a les queixes i suggeriments.
- Fomentar l'adequada coordinació entre la família i el servei.
- Promoure la participació activa a les reunions interdisciplinàries.
- Promoure i garantir la realització de les coordinacions internes i externes del servei.
- Gestionar els recursos humans del centre.

- Participar en la gestió econòmica i administrativa del centre, segons la tipologia del servei.
- Fer de pont entre l'equip del centre i la institució a la qual pertany, si s'escau.
- Exercir la representativitat del centre davant institucions i organismes.
- Promoure l'elaboració de la memòria d'activitat, i revisió i actualització dels protocols.
- Recollir les novetats normatives i informar-ne a l'equip, i vetllar pel compliment de tots els requisits de la normativa vigent.
- Promoure la participació dels professionals de l'equip a activitats formatives i de recerca.
- Promoure el coneixement del centre i el funcionament d'aquest a la població de referència i professionals de la zona.
- Fomentar la bona convivència en el centre.

3. PERFIL PROFESSIONAL I APTITUDINAL / ACTITUDINAL

3.1. Perfil professional

El professional de l'àmbit de la logopèdia del servei d'atenció precoç han de tenir el títol universitari en logopèdia o la corresponent habilitació, amb una formació complementària específica en l'àmbit de l'atenció precoç.

3.2. Perfil aptitudinal i actitudinal

Es considera que les persones que treballin com a logopedes han de tenir unes competències professionals que li són pròpies en funció de les habilitats i coneixements de tipus tècnic i organitzatiu que han rebut mitjançant la formació i unes altres competències de caràcter més transversal que són comunes i transferibles a diferents contextos professionals, on les competències cognitives i emocionals adquireixen un pes específic.

Entenem per competències cognitives les capacitats i aptituds que la persona ha de tenir per processar informació i obtenir-ne resultats mentre que les competències emocionals fan referència a les característiques, actituds o qualitats particularment significatives que una persona ha de tenir per a la bona realització de les seves activitats i responsabilitats.

Per aquest perfil professional es consideren com capacitats adients les següents:

- Saber valorar el tipus d'intervenció més adequada.
- Conèixer les pròpies competències professionals.
- Respectar el codi deontològic de la professió.
- Saber transmetre amb un llenguatge clar i entenedor els coneixements, tant a les famílies com a l'equip.
- Tenir motivació per la qualitat de la intervenció.
- Tenir motivació per la formació continuada en relació a la tasca professional.
- Ser coherent amb la tasca professional, tenint en compte el projecte del servei.
- Ser creatiu/va i saber gestionar els recursos disponibles.
- Tenir capacitat d'organització i planificació.
- Ser reflexiu/va.
- Ser objectiu i mantenir la distància professional adequada.
- Ser flexible.
- Tenir capacitat d'observació i escolta activa.
- Tenir capacitat d'abstracció i anàlisi.
- Tenir capacitat de ser assertiu/va.
- Tenir capacitat per gestionar emocions pròpies i alienes.
- Tenir capacitat de contenció.
- Tenir capacitat d'adaptació.
- Tenir capacitat de treballar en situacions de pressió i/o estrès.
- Tenir tolerància a la frustració.
- Tenir una actitud lliure de prejudicis i estereotips.

- Tenir capacitat d'autocrítica.
- Desenvolupar l'empatia per tal de comprendre millor a l'altre.
- Tenir capacitat per treballar en equip.
- Tenir interès per conèixer les altres disciplines de l'equip.
- Tenir capacitat per gestionar les emocions.

4. FORMACIÓ ESPECÍFICA TEORICOPRÀCTICA

La formació específica s'ha d'entendre com a necessària per a tots aquells professionals en actiu o de nova contractació que intervinguin en un determinat àmbit d'actuació. La formació proposada és complementària a la seva titulació bàsica, és la mínima proposada en continguts i durada, i pot ser impartida en la seva totalitat o per mòduls d'acord amb les necessitats específiques dels i les professionals i de l'oferta dels centres docents.

La formació complementària específica hauria de ser, com a mínim, de 12 crèdits ECTS, equivalents entorn les 175 hores presencials, de les quals 50 hores destinades a la realització de pràctiques.

El Comitè d'Expertes i Experts en Formació en l'Àmbit de l'Acció Social es reserva el dret de revisar els continguts d'aquesta formació atenent, en tot cas, a les necessitats canviants de la societat catalana.

Metodologia activa i avaluació de competències

Les institucions que imparteixin aquests continguts hauran d'emprar una metodologia que garanteixi el desenvolupament efectiu de les competències professionals del col·lectiu en el seu lloc de treball.

El conjunt d'hores de formació es pot distribuir en dos grans blocs. Activitats presencials i activitats no presencials. Aquestes activitats s'hauran de repartir, de manera ponderada pels diferents blocs o mòduls de continguts.

Activitats presencials: la metodologia ha de ser activa, incorporant anàlisi d'experiències i treball a partir de casos pràctics. Les classes combinaran l'exposició dels professorat amb el diàleg reflexiu de les persones participants.

Activitats no presencials: assistir a activitats relacionades amb els blocs de contingut d'acord amb el professorat. Participació i treball en grup per a l'anàlisi d'experiències i de casos pràctics que després es presentaran i es debatran a classe.

Es marcaran les hores presencials per bloc o mòdul.

Es fa notar que la distribució d'hores pel que fa al pes de les pràctiques, és orientativa i la seva concreció es deixa a criteri de les institucions que imparteixin aquesta formació amb l'objectiu d'assolir un aprenentatge dinàmic i progressiu, orientat a millorar les competències professionals.

El sistema d'avaluació ha de permetre certificar el desenvolupament de les diferents competències conceptuals, procedimentals o actitudinals, i la capacitat de generalitzar-les als entorns laborals.

En aquest sentit, tant des del punt de vista de la metodologia d'aprenentatge com del sistema d'avaluació, es recomana l'ús de simulacions de casos o d'altres aproximacions a la pràctica real, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, estratègies i habilitats ajustades a les situacions diàries que hauran d'afrontar els diferents professionals.

El Departament Benestar Social i Família es reserva el dret, en cas que ho cregui convenient, de revisar la metodologia i el sistema d'avaluació, com a responsable últim de la qualitat dels serveis que es presten als ciutadans.

4.1. Formació teòrica (125 hores)

4.1.1 Marc normatiu i ètica professional (15 hores)

- La Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials. Els serveis socials i les polítiques socials a Catalunya. La Cartera de serveis socials i prestacions socials. La xarxa de serveis d'atenció a la infància.
- La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència vinculada als infants.
- La Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Conceptes bàsics: risc social, risc de desemparament, tutela, guarda. Mesures de protecció. Responsabilitats administratives i judicials que es deriven de les mesures de protecció.
- Introducció a l'atenció precoç. El Decret 261/2003, de 21 d'octubre, pel qual es regulen els serveis d'atenció precoç. L'atenció precoç, funcionament dels CDIAP i perfils professionals. El paper del/de la logopeda. Protocols d'actuació.
- La protecció de dades.
- La ètica i la deontologia aplicada en l'àmbit de l'atenció precoç.
- Coneixement dels recursos educatius, sanitaris i socials adreçats a la primera infància.

4.1.2 Desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Diagnòstic i intervenció precoç en els trastorns del desenvolupament (30 hores)

- El desenvolupament de l'infant de 0 a 6 anys. Definició de conceptes bàsics. Teories del desenvolupament. Bases neurològiques. Signes d'alarma, factors de risc i factors de protecció de la primera infància.
- Prematuritat. Prevenció, factors de risc, seqüeles.
- Retard del desenvolupament. Definició de conceptes bàsics. Prevenció. Valoració clínica. Etiologia. Seguiment. Exploracions complementaries. Diagnòstic. Tractament.
- Trastorns generalitzats del desenvolupament. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns emocionals, relacionals i conductuals de la primera infància. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns motrius i de l'organització del moviment. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns sensorials, els trastorns de la percepció: la visió i l'audició, i els trastorns del llenguatge. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Trastorns derivats de la criança. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Pluridiscapacitat. La discapacitat intel·lectual. La plurideficiència. Tipologia. Etiologia. Prevenció. Criteris d'avaluació. Detecció de necessitats.
- Desatenció, maltractament i abús. Factors de risc. Efectes sobre el desenvolupament de l'infant.

4.1.3 Metodologia i tècniques de la intervenció logopèdica (35 hores)

- Introducció a la psicologia evolutiva infantil.
- Desenvolupament del llenguatge i la comunicació de 0 a 6 anys en relació al desenvolupament psicobiosocial i cognitiu de l'infant. Reconeixement de signes d'alerta i situacions de risc en el desenvolupament comunicatiu i/o del llenguatge.
- Mètodes i eines d'observació i valoració de la comunicació i el llenguatge.
- Classificacions diagnòstiques en relació a la comunicació, la parla i el llenguatge. Coneixement de les diferents patologies: etiologia, evolució, pronòstic.
- Intervenció i tractament en els retards i/o trastorns del llenguatge, la parla i la comunicació en l'etapa de 0 a 6. Disseny d'estratègies d'estimulació i/o intervenció en relació a cada infant i/o família.
- Tècniques de comunicació augmentativa i alternativa.
- Tècniques d'alimentació i deglució.
- Tècniques complementàries: estimulació sensorial, estimulació motriu, ...
- Tècniques de joc terapèutic.
- Tècniques de dinàmiques de grup.

4.1.4 Treball en relació a les famílies (20 hores)

- La família com a context de desenvolupament de l'infant. Models de família: estructures, patrons relacionals, dinàmiques de funcionament, competències parentals, relacions conjugals. Importància del vincle i la seva influència en el desenvolupament.
- El procés de la família amb un fill discapacitat. Ajustament de les expectatives dels pares.
- La multiculturalitat, la infància i l'atenció precoç. Creences i valors.
- Necessitats i demandes de les famílies.
- Els diferents models de criança.
- La detecció i l'atenció a la primera infància en l'àmbit sociofamiliar (treball en xarxa).
- Abordatge familiar.
- Desenvolupament d'habilitats comunicatives en relació a l'infant i la família.
- Treball en grups (pares, infants).
- Indicadors i situacions de risc en la família. Família i risc social.

4.1.5 El treball en equip interdisciplinari (15 hores)

- El treball en equip interdisciplinari i la resolució de conflictes: concepte, metodologia, avaluació.
- Les tècniques del treball en equip i de resolució de conflictes.
- Les tècniques d'avaluació del treball interdisciplinari.
- Treball en equip, sistemes de coordinació i continuïtat assistencial.
- Comunicació intra i interpersonal en el treball en equip i la resolució de conflictes.

- El treball de les emocions del professional: recursos personals. Potencialitats i debilitats. Conflictes i dificultats. Barreres i resistències emocionals.

4.1.6 Millora de la qualitat (10 hores)

- Els conceptes generals de qualitat.
- L'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries i de les seves famílies.
- Les possibilitats de millora: detecció, priorització, disseny d'accions correctores, implantació i avaluació.
- El disseny d'objectius de qualitat i monitoratge d'indicadors.
- L'elaboració, implantació i avaluació de procediments, protocols i registres per a l'atenció a les persones.

4.2. Formació en pràctiques (50 hores)

La formació en pràctiques s'ha de fer a partir d'un pla d'objectius que reculli el disseny i l'avaluació dels diferents apartats. Aquest pla d'objectius es desenvoluparà entre el centre docent i el centre en el qual es faran les pràctiques, mitjançant tutories, fent un seguiment continuat de cada estudiant per a conèixer el grau d'assoliment continuat dels objectius previstos inicialment.

ANNEX

**PARTICIPANTS AL SEMINARI DE TREBALL
LOGOPEDA**

DATES: 21 de juny i 5 de juliol de 2011

MARTA CARO LÓPEZ
CDIAP SANT JOAN DE DÉU

MARIBEL CONESA PÉREZ
CDIAP EDAI LES CORTS SARRIÀ

CARME DIVÍ TORMO
CDIAP DAPSI-SANT CUGAT

ANNA FREIXENET TORRENTS
CDIAP DEL BAGES

CARME GONZALEZ TRUJILLO
CDIAP ASPANIDE

ROSER MAJÀ COSTA
CDIAP PASSEIG DE SANT JOAN

NÚRIA MARINÉ CLAVÉ
CDIAP BAIX CAMP SUD

MARTA MÉNDEZ ALONSO
CDIAP MAGROC

GEMMA MÒDOL TEIXIDÓ
CDIAP LLEIDA GSS

MARTA PADRÓS CANALS
CDIAP BADALONA

MERCÈ PERPINYÀ VALLÈS
CDIAP MONTSIÀ

JOSEFINA SÁNCHEZ MARTÍNEZ
CDIAP PACEM

NATUCA VAZQUEZ PRIETO
CDIAP REL·LA

XAVIER LA LUETA LLERENA
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

MERCÈ CLERIES GONZÀLEZ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA

ISABEL CASTELLS SOLÀ
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA